

Стенографски дневник

НА

21. заседание

Понеделник, 3 януари 1949 г.

Открито в 15 ч. 30 м.

Председателствувал подпредседателят д-р Георги Атанасов.

Секретари: Първа Димитрова и Тодор Тихолов.

СЪДЪРЖАНИЕ

Съобщения:	Стр.	Законопроекти:	Стр.
Отпуски	329	1. За военно-наказателния закон. (Първо и второ четене)	329, 344
Законопроекти	329	Говорили: Янко Марков	339
Полагане клетва от народния представител Иван Николов Пашов	329	М-р ген.-лейтенант Георги Дамянов	340
Дневен ред:		2. За наследството. (Второ четене)	344
Избиране министър на горите — Георги Иванов Попов	329	Дневен ред за следващото заседание	350

Председателстващ д-р Георги Атанасов: (Звъни) Пристъпват нужното число народни представители. Откривам заседанието.

(Отсъствуват: д-р Александър Георгиев, Александър Ковачев, Анастасия Вълкова, Ангел Бъчваров, Ангел Стоев, Андрей Михайлов, Андрей Пенев, Асен Чапкънов, Атанас Николов, Атанас Добревски, Атанас Минков, Билял Мурадов, Борис Николов, Васил Горанов, Васил Василев, Васил Караджов, Веселин Герев, Веселин Дашинов, Вида Василева, Власи Влаховски, Георги Дапков, Георги Георгиев, Георги Григоров, Георги Генев, Георги Колев, Георги Даскалов, Горан Ангелов, Господин Гочев, Грудни Атанасов, Грую Папучиев, Дара Михайлова, Дешо Попов, Димитър Димов, Димитър Райков, Димитър Греков, Димитър Панайотов, Димитър Стоичков, Димо Костадинов, Диню Тодоров, Дойчо Чолаков, Дончо Досев, Дочо Шипков, Елена Гавраилова, Жейка Хардалова, Желю Тончев, Желязко Стефанов, Запрян Ташев, Иван Димитров, Иван Евтимов, Иван Попов, Иван Делев, Иван Бешев, Иван Зурлов, Иван Масларов, Иван Кишмеров, Иван Мамирев, Иван Тодоров, Иван Чуков, Илия Добрев, Исмаил Сараходжов, Йордан Попов, Йордан Костов, Коста Спасов, Костадин Велев, Крум Миланов, Крум Милушев, Лалю Ганчев, Любомир Казаков, Людмил Стоянов, Мано Пейков, Марин Шиваров, Марин Маринов, Мата Тюркеджиева, Мустафа Хасанов, Мустафа Билялов, Никола Разлоганов, Никола Евтимов, Никола Минчев, Никола Палагачев, Никола Янев, Петко Пеев, Петър Бабаков, Петър Бомбов, Петър Запрянов, Петър Йовчев, Петър Ковачев, Петър Панайотов, Петър Янчев, Руся Петкова, Сава Дълбоков, Слав Баджаков, Стефан Готев, Слави Пушкарков, Сотир Колев, Спас Маринов, Спаска Воденичарска, Стано Василев, Стела Благоева, Стефан Бакърджиев, Стойчко Рамков, Стойне Лисийски, Стоян Гиуров, Тано Цолов, Тачо Даскалов, Тодор Атанасов, Тодор Живков, Тодор Янакиев, Хафуз Ибраим Генджев, Христо Пунев, Цанко Григоров, Цветан Гаджовски, Шакир Махмудов Пашов, Юсеин Шолев, Яна Манева и Янко Комитов)

Бюрото на Великото народно събрание съобщава, че е решило отпуск на народните представители: Анастас Циганчев — 2 дена, Ангел п. Илиев — 3 дни, Борис Николов — 1 ден, Борис Стефанов — 1 ден, Генчо Райков — 6 дни, Желязко Стефанов — 6 дни, Илия Кемалов — 2 дена, Иван Чонос — 3 дни, Иван Пенчев — 2 дена, Кирил Христов — 1 ден, Коста Спасов — 2 дена, Кръстю Недков — 1 ден, Мустафа Юмеров — 5 дни и Стефан Бакърджиев — 1 ден.

Съобщавам на другарите народни представители, че са постъпили в бюрото на Великото народно събрание следните законопроекти:

От Министерството на финансите — законопроект за разрешаване на допълнителен бюджетен кредит по бюджета на Народната република България за 1948 г. в размер на 24.997.622.526 лв.

От същото министерство — законопроект за бюджета на Народната република България за 1949 г.

Тези законопроекти са отпечатани, ще бъдат раздадени на народните представители и поставени на дневен ред.

Преди да пристъпим към определения за днешното заседание дневен ред, поканвам новия народен представител Иван Николов Пашов да излезе малко напред, за да положи установената от Конституцията клетва.

(Всички стават прави и народният представител Иван Николов Пашов полага установената от Конституцията клетва) Пристъпваме към първа точка от дневния ред:

Избор на министър на горите.

От др. министър-председател и Министерския съвет е постъпило следното предложение: да се предложи на Великото народно събрание да избере, съгласно чл. 40 от Конституцията, за министър на горите Георги Иванов Попов.

Има ли някой да иска думата по този въпрос или да направи друго предложение? Няма.

Пристъпваме към гласуване. Ония другари народни представители, които са съгласни с това предложение на министър-председателя — да бъде избран за министър на новоустановеното Министерство на горите Георги Иванов Попов — моля, да вдигнат ръка. Гласуват всички. Събранието приема. (Ръкоплескания, на които новоизбраният министър Георги Иванов Попов отговаря с поклон)

Пристъпваме към точка втора от дневния ред:

Първо четене на проекта за военно-наказателен закон.

Моля секретаря да го прочете.

Секретар Тодор Тихолов (к): (Чете)

«МОТИВИ

към законопроекта за военно-наказателен закон

Другари и другарки народни представители! С приемане новата Конституция на Народната република България се извърши регистрацията и законодателно закрепване на постиженията от дългогодишната борба на нашия народ срещу фашизма. Тази борба бе увенчана с победата на антифашистското въстание на 9 септември 1944 г., с което се откриха широки възможности за изграждане на социализма в нашата страна. Наред с това се поставя въпросът за съгласуване с Конституцията и с поставените от живота нови задачи всички заварени при създаването й закони.

Основната оценка, която се направи на сега действащия военно-наказателен закон, доведе до извода, че той по дух и замисъл е в разрез с Конституцията и с поставените от новата обстановка задачи пред българската народна войска. Това показа и неговото четиригодишно приложение в отечествено-фронтовската действителност.

Създаден в епоха на буржоазно господство, този закон носи организмическите недостатъци на буржоазната наказателно-правна система, с присъщите й противонародни и противодемократични принципи и отживелици, които спъват правораздаването при новата обстановка.

Ето защо този закон трябва да бъде отменен и на негово място създаден нов военно-наказателен закон, съобразен с Конституцията и с новите изисквания на живота, в който да бъде отразен бойният и мирновременен опит на нашата народна войска, този на народоосвободителната ни войска, пребогатият опит на братската Червена армия и опитът на българската войска отпреди 9 септември 1944 г., критично преценен.

Този закон трябва да способствува за изграждане на една образцова, неспособна, със съзнателна дисциплина и с висок боен дух народна войска.

Предлаганият проект отговаря на тези условия, отразява казаният опит и ще способствува за достигане поставената цел. Същият е ориентиран към съвременните прогресивни тенденции в общото и военно-наказателното право. При създаването му е използвана напълно доктрината и практиката на Съветския съюз и други народно-демократични страни, съобразени с етапа на историческото ни развитие и със специфичните наши условия.

Основанията за създаване военно-наказателен закон, отделен от наказателния закон, се коренят в особен характер на войската като обществена организация и нейната роля в държавата, особеностите на военния бит, военната дисциплина и установения в нея правен ред. Този особен характер на войската обуславя създаването на институти основно различни от общите правни институти, както и такива, които са специални само за войската, което е напълно достатъчно и налага създаването на отделна обща част на военно-наказателен закон. Основните положения, върху които се крепи мощта на войската, като изгълненето на военните задължения, заповедоизпълнението и принудата към подчинение, института на началника и нуждата от охрана неговия авторитет, а от друга страна значението на инициативата, съзнателната дисциплина и високия дух във войската, както и особените задължения за грижи спрямо войсковото имущество, възпитателно-изправителната цел на военното правосъдие и пр. и свързаните с тези особености отношения или нарушения налагат специална правна защита и третирание. Създаването на военно-наказателен закон, отделен от общия наказателен закон, не е в противоречие и със задължителното единство между тези два закона.

Пречка за създаването на нов военно-наказателен закон, преди създаването на нов наказателен закон, не съществува, тъй като създателите на последния, след като отчетат етапа на нашето развитие и специалните наши условия, не могат да възприемат други правни принципи, различни от тези, легнали в основата на настоящия проект, които са натоварени от живота и се прилагат от страна с по-напреднал стадий на социалистическо развитие.

Съществени положения, легнали в основата на проекта, в преобладаващата си част напълно различни от сега действащото общо и военно-наказателно право, са следните:

А. В общата част.

В чл. 1 се посочва задачата на военно-наказателния закон — да охранява въоръжените сили на Народната република България, военната дисциплина и установения във войската правен ред, за да служи като ръководно начало при неговото прилагане.

Този закон по начало се прилага към военни и приравнени към тях лица. Гражданските лица отговарят по него само в случаите на извършени престъпления в съучастие с военните и приравнени към тях.

В чл. 3 се предвижда прилагане на закона и по отношение на миналите в запаса офицери, на които е предоставено правото да носят военната униформа, за извършените от тях престъпления при нейното носене — една навременна и целесъобразна разпоредба, при съществуващата вече у нас практика за предоставяне на това право и тенденцията за нейното разширяване.

В съответствие с международните конвенции, в чл. 7 на проекта се създава разпоредба, с която се определя наказателната отговорност на военнопленниците от неприятелска войска.

С чл. 9 се урежда съотношението между военно-наказателния закон и общия наказателен закон в смисъл, че разпоредбите на последния са задължителни за субектите на военните престъпления във всички случаи, когато военно-наказателният закон не предвижда особени правила. В този текст е отразено единството между общото и военно-наказателното законодателство.

В чл. 10 е дадено определение на военното престъпление като деяние, извършено от военен или приравнен, което накърнява или поставя в опасност най-съществените военно-правни блага — боеспособността, дисциплината и установения във войската правен ред. Съгласно това определение военното престъпление се характеризира с два отличителни признака, а именно — от една страна, че то непосредствено е насочено против боеспособността, дисциплината и установения във войската правен ред и от друга, че субектът му е военен или приравнено лице. По тези признаци то се отличава от другите невоенни престъпления. По този начин се дава една материална характеристика на военното престъпление, като обществено опасно деяние, за разлика от формалните определения в буржоазните кодекси, които определения сами по себе си нищо не говорят. Определението на военното престъпление има важно принципно значение за военно-наказателното законодателство. С очертаване общия състав на военното престъпление се създава възможност да бъде построена правилно системата на конкретните състави и свързаните с тях наказания. Отстранява се опасността от разширяване или ограничаване на техния кръг и във връзка с чл. 12 се постига важната практическа цел — да се ограничи престъпленията от дисциплинарни грешки като маловажни нарушения реда на военната служба и дисциплина, които имат за последствие налагане дисциплинарни наказания от началниците във войската.

Материалното определение на военното престъпление ще служи като сигурна мярка за прилагане на аналогията.

В чл. 11 е въздигнат принципът на пълното изключване на наказателната отговорност при деяние, с което, макар и формално,

да се осъществяват признаците на престъпление по военно-наказателния закон, но поради явната му малозначителност и липсата на вредни последици е лишено от характера на обществено опасно. При съвместната даденост на тези два признака деянието не се признава за обществено опасно, т. е. противоправно. Този принцип е в пълна хармония с материалната характеристика на престъплението като обществено опасно деяние и е във висша степен демократичен и целесъобразен.

В чл. 13 се въздига принципът на ненаказуемост на престъпление по военно-наказателния закон, което към момента на разглеждането му от съда е загубило обществено опасния си характер поради изменение обществено-политическите условия или когато към този момент се признае, че извършителят е престанал да бъде обществено опасен. Този принцип е необходим във връзка с материалното определение на престъплението и нуждата от индивидуализация на правната последица, с оглед личността на субекта. Това е от особено значение в преходния период към социализма, когато обстановката и съзнанието на хората подлежат на бързо изменение и развитие.

Като се изхожда от необходимостта за абсолютно повишаване на началническата воля, в чл. 14 е въздигнато началото на пълната неотговорност на подчинения, изпълняващ началническа заповед. За отдадената престъпна заповед и настъпилите от изпълнението ѝ последици носи отговорност началникът, който я е отдал. Тази разпоредба е от съществено значение за войската. Тя обезпечава и активизира заповедоизпълнението и задължава от друга страна началника добре да обмисли своите заповеди. Без тази разпоредба се отварят вратите на колебание, забавяне и неизпълнение заповедта от страна на недобросъвестни подчинени и особено при обстановки, свързани с опасност. Прилагането на тази разпоредба в Отечествената война от великата Червена армия напълно подчертава нейната необходимост. Във връзка с това трябва да се припомнят думите на другаря Сталин, който казва: «Заповедта се дава не да се умuva по нея, а да се изпълнява.» При наличност на началнически кадри, израсли идейно-политически, опасност от издаване на престъпни заповеди почти не съществува, или такива случаи ще бъдат извънредно редки и няма да имат решаващо значение. Ако обаче се допусне на подчинения да обсъжда законосъобразността на заповедта, биха се получили последици гибелни за войската.

Във връзка с ролята на началника във войската и строгите изисквания на службата спрямо военпослужащия, правните фигури на неизбежната отбрана и крайната необходимост от общото наказателно право са видоизменени в членове 16 и 17, в смисъл на едно стесняване случаите, в които последният може да се позове на тях. В сравнение обаче с буржоазното военно-наказателно право тези институти са добили в проекта едно разширение в демократична насока, с предвиждане по-широк кръг случаи, в които военпослужащият може да се позове на тях.

В чл. 18 е въздигнат принципът на наказуемост на опита, а по отношение на приготвянето — само когато то се е изразило в определена конкретна форма на начеване прякото осъществяване на престъпния умысел и с това се явява обществено опасно. Както опитът, така и приготвянето по наказуемост се приравняват към довършеното престъпление. Това обаче не значи едно механическо приравняване. Съдът, при определяне на конкретното наказание, съгласно този член, е длъжен да вземе пред вид редица предпоставки, като изхожда по начало от понятието за обществена опасност. С тази разпоредба се съксява с една отживелица на буржоазното право, където определянето на наказанието в този случай се превръща в механични аритметически изчисления, които водят до резултати, грубо несъответстващи на правното съзнание и действителността. Затова тази разпоредба е еднакво необходима както за военно-наказателния закон, така и за общия наказателен закон.

По особен начин е уредена отговорността на съучастниците във военните престъпления. Чл. 19 дава възможност да бъде наказан с наказанието, предвидено за извършеното престъпление, не само подбудителят, но в известни случаи и помагачът, в зависимост от неговата дейност. С оглед на обществената опасност на престъплението и като се има пред вид, че в известни случаи подбудителят и помагачът могат да бъдат еднакви и даже по-опасни от извършителя, предвижда се тяхната наказуемост и тогава, когато деянието на извършителя е спряло в стадия на опита или на наказуемото приготвяне. С този текст, напълно оправдан, се отнема привилегията, дадена от буржоазното право на подбудителя и помагача да не бъдат наказани, когато подбуденото или подпомогнатото престъпление не е било осъществено по принципи, които стоят извън заслугите на последните.

В чл. 20, за разлика от сега действащия закон, се въздига началото на еднаквата отговорност на съучастници, който не притежава служебно качество или служебно отношение в престъплението по военно-наказателния закон, извършено от военен или приравнен, който притежава такова качество или отношение. С оглед нуждите на войската това правило е необходимо.

В членове 21, 22 и 135 се урежда невъзпрепятствването на престъпление, невземане надлежни мерки за предотвратяване на престъпление и недонасянето за готвещо се или извършено такова. Тези текстове са необходими за засилване бдителността във войската, за пълната осведоменост на началниците относно състоянието на поверените им поделения и за предотвратяване и своевременно разкриване на престъпленията. В това отношение с особени задължения се натоварват началниците.

С членове 23, 24 и 25 се създава една опростена и отговаряща на нашите условия система на наказания. Подробното уреждане начина на тяхното изтърпяване ще стане с правилник, съответно издаден — от министъра на народната отбрана за осъдени, които остават на военна служба, и — от министъра на вътрешните работи за всички останали. Не се предвижда наказанието лишаване от свобода до живот, което наказание е в противоречие със съвременните схващания и с възпитателно-исправителната роля на военното наказание. Наказанието лишаване от свобода трае от 1 ден до 20 години. Тези рамки откриват възможност за изграждане съставите в особена част на закона на базата на една широка амплитуда, за да има съдът свобода на действие, в зависимост от конкретните случаи.

С възпитателна и правно-политическа цел и с тенденция за очертаване линия на поведение за военнопослужащи, в членове 30 и 32 са изброени отговарящи и смекчаващи обстоятелства, които съдът трябва да вземе пред вид при определяне на наказанието, като съгласно чл. 33 се дава възможност на съда да признае и други такива обстоятелства. Съгласно чл. 31, под особено строг режим на третиране е поставен началникът, който участва съвместно с подчинен в извършване на престъпление. На такъв началник се отнежда наказание не по-малко от това на главния виновник. Тази разпоредба е необходима и се оправдава с ролята на началника във войската, доверието, което му е гласувано, и повишените изисквания на службата към него. Употребени са изразите «отговарящи» и «смекчаващи» обстоятелства, вместо отговарящи и смекчаващи «вината» обстоятелства, защото те по-точно изразяват съдържанието на понятията. Под тези изрази се разбират не само повече или по-малко укоримите мотиви на деен, а и обстановката, при която е извършено деянието, степента на обществено опасното му отражение и опасността на самия деен, т. е. както субективните, така и обективните моменти.

Съгласно чл. 61 от наказателния закон и респективния чл. 57 от сега действащия военно-наказателен закон се предвижда един неудобен и крайно формалистичен начин за определяне на наказанието, при наличие на важни или многобройни смекчаващи обстоятелства, с ограничения, свързващи размаха на съда. С чл. 34 от проекта се премахва това неудобство и се създава възможност за определяне наказание, напълно отговарящо на конкретния случай.

Отклонение от общото наказателно право се създава с чл. 35, относно отговорността на лицата, в зависимост от тяхната възраст. Навършилите 17-годишна възраст, извършили военно престъпление, носят пълна наказателна отговорност. Това постановление е необходимо, защото във войската има, а особено във военно време ще има лица с такава възраст на военна служба и като се вземе пред вид, че навършилите 17 години могат да бъдат съзнателно в услуга на класовия враг, то една такава разпоредба се явява оправдателна. За останалите лица с по-малка възраст се предвижда голяма възможност за намаляване техните наказания, без да се прибегва до аритметическите изчисления на буржоазната система.

В членове 36, 37 и 38 се създава възможност за отлагане изпълнението на наказанието лишаване от свобода, когато то не е наложено за престъпления по глава I от особената част на проекта, която обхваща военното предателство, като осъденият се изпраща в действащата войска и ако се прояви като добър защитник на родината, може да бъде освободен напълно или частично от наказание и от този момент да се счита за неосъждан. Ако обаче лицето, на което е отложено изпълнението на наказанието, извърши ново престъпление, отлагането може да бъде отменено. С тези разпоредби се дава възможност за освобождаване от изтърпяване на наказанието чрез последваща положителна дейност, като е охранен и правният ред чрез възможността за отменяване отлагането на наказанието при извършване на ново престъпление. Предвижда се възможност за заличаване на осъждането на убитите в боя и освобождаване от наказание на уволените от действащата войска поради инвалидност.

С чл. 39 се създава, при реална съвкупност на престъпления, една сравнително по-тънка система за определяне наказанието от тази в буржоазното право.

С чл. 40 се дава възможност за прилагане условно осъждане и спрямо лица, на които е наложено наказание до 3 години лишаване от свобода, като изпитателният срок се определя от съда и не може да бъде по-малък от 3 години и по-голям от 6 години. С това постановление се напускат тесните рамки на закона за условното осъждане. Съдът добива по-голяма свобода на преценка, като има пред вид степента на опасността на осъдения.

В глава IV на проекта се урежда въпросът за реабилитацията. Тази глава, като оставя по начало в сила постановленията на общия наказателен закон, обхваща разпоредженията типични за войската и такива, необходими във връзка със системата на проекта.

Б. В особената част.

Особената част на проекта е разделена на XII глави, като до глава XI включително са изложени отделните военни престъпления, а в последната глава XII се дават разни разпореджения.

Глава I включва, като военно-предателски престъпления, измената, предателството и шпионството на наказателния закон, щом те са извършени от военен или приравнен и се наказват при отговарящи обстоятелства. Увеличената наказуемост е по-

ставена във връзка с голямото доверие на народа към тези лица и особено им задължение за вярност. Освен това в същата глава са изложени и военно-предателски престъпления, за които е характерна специалната предателска цел. Поради особената важност на тези престъпления, предвижда се усиlena наказуемост за недоносителя и подбудителя към престъпления по тази глава, като подбудителят се наказва, безразлично дали престъплението е било извършено или не.

В глава II са дадени типични случаи на военни престъпления, свързани с военната тайна, които не са обхванати от закона за опазване на държавната тайна.

В глава III са предвидени различни видове отклонения от военна служба. Като подчертава разликата между самоволната отлъчка и бягството, проектът усилва наказанията в сравнение със сега действащия военно-наказателен закон и ги степенува в зависимост от особените условия, при които са извършени тези престъпления. В отделни текстове е въведено като отделно престъпно деяние невявяването в срок на служба, като в случаите, когато то е извършено от новобранци, се наказва по-леко. Предвиждат се тежко наказуеми състави за отклонение от задълженията по военната служба, чрез симулация, заблуда или повреда на здравето, тъй като тези деяния са особено опасни за потъпването и дейността на войсковите части. Наказва се също така, като отклонение от военна служба, отказът от носенето ѝ или отказът от някои от задълженията, които военната служба налага. Пред вид на особена организация на военно-исправителните места, като отделни войскове части, наказва се за отклонение от служба всеки, който избяга от такова военно-исправително място. Поради особения характер на предвидените в тази глава престъпления, подбудителството към същите е въздигнато в самостоятелно престъпление.

Глава IV предвижда различни видове престъпления против подчинеността и военната чест и с оглед на тяхната особена важност за войската дава възможност за по-тежката им наказуемост. В чл. 78 е предвидено престъплението лишаване от живот на началник или старши. Този текст включва в себе си всички видове лишавания от живот по наказателния закон, които, в сравнение с последния закон, са по-тежко наказуеми. Това се налага от особения характер на отношенията между началник и подчинен и старши и младши във войската. И в тази глава, за по-тежки престъпления, подбудителството е въведено в самостоятелно престъпление.

Глава V охранява военните вещи изобщо, повереното по служба имущество, дадените за лично употребление по служба вещи и личните такива. В сравнение със съответните състави от наказателния закон тук е предвидена усиlena наказуемост, която се налага поради особено значението на военното имущество.

В глава VI — длъжностни престъпления — в членове 96 и 97, са създадени отделни разпоредби, засягащи злоупотребата и превишаването с власт или служебно пълномощие и по този начин се премахва съмнението относно съдържанието на тези понятия, което съществува при прилагане на чл. 154 от действащия военно-наказателен закон, в който се третира същата материя. В чл. 100 се възвежда в престъпление нехайното изпълнение на служебните длъжности, когато от това произлизат или могат да произлизат вредни последици.

С този текст се бие формалното отношение към служебните задължения.

С чл. 102 от глава VII, засягаща престъпления, нарушаващи особени правила на военната служба или насочени против военен караул или конвой, се създава възможност да бъдат обхванати широк кръг случаи на съществени за войската посегателства, които при действащия военно-наказателен закон остават ненаказуеми. С чл. 106 се обхващат случаите, засягащи нарушения правилата по охрана на държавната граница, които не са обхванати от действащия военно-наказателен закон.

В глава VIII са изложени престъпленията, нарушаващи особени правила за употреба на технически бойни средства, за разлика от действащия военно-наказателен закон, който не съдържа подобни разпореджения.

В глава IX — престъпления във връзка с военните действия — се предвиждат засилени санкции за изложените в нея престъпления, поради техния особен характер и обстановката, при която се извършват. Тук се въвеждат като престъпления и посегателствата върху личността, честта и имота на мирното население в района на военните действия, разрушаването или повреждането на държавно и частно имущество, когато това не се налага от военни нужди, а също така отнемането от ранени или пленници пари или вещи и обирът над убити на бойното поле. В чл. 117 е въздигнато като престъпление неизпълнението на задължението за проявяване на инициатива.

В глава X се въздига като престъпление неправомерното или жестоко отношение към ранени или военнопленници и злоупотребата със знаците на Червения кръст и Червения полумесец.

Разпоредженията в последните две глави са в съгласие и с международните конвенции.

Глава XI обхваща разни престъпления. В чл. 131 се наказва лишаването от живот на военен или приравнен от военен или приравнен, за което се предвижда засилена санкция в сравнение с наказателния закон. С членове 136 и 137 се създава специален вид лично и вещно укривателство, като отделни престъпления, с по-широк обхват и по-строги санкции в сравнение с предвидените такива в общия наказателен закон.

Престъпните състави в особената част на проекта, съставени с възприетите принципи в неговата обща част, имат диа-

лектически строеж и откриват широка възможност за съда да индивидуализира престъпите с оглед на субекта, извършеното престъпление и обществено-политическия момент.

В глава XII — разни разпореждания — е дадено съдържанието на различни военни понятия, които се употребяват във военно-наказателното право, а именно: военно време, военно положение, бойна обстановка, бой, бойно поле и район на военните действия.

С чл. 144 се дава възможност на началника, властен да възбуди наказателно преследване, в случаите на извършено военно престъпление, за което се предвижда алтернативна санкция, съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска, или лишаване от свобода, да накаже виновния със своята дисциплинарна власт и да издава необикалваеми постановления за възстановяване причинените вреди и загуби на държавата, на стойност не повече от 15.000 лв. Това овластяване на началника е напълно целесъобразно за войската. Военният началник, който познава своите хора, обстановката, при която е извършено деянието, и неговото отражение, може сполучливо да отсъди, като накаже сам дисциплинарно или предаде виновния на съд. Издаването на постановление от началника се прилага в случаите на безспорни вземания на държавата, при които цените на вещите са определени, които могат да бъдат отменени от по-горния началник по реда на надзора.

Предлаганият на вниманието ви проект за военно-наказателен закон осигурява възможността за охрана на българската народна войска от престъпни посегателства. Тази охрана е една от гаранциите за нейното бъдещо развитие и успехи и за превръщането ѝ в граничен страж на националната свобода и независимост на България и непоколебим защитник на великите завоевания на 9 септември.

Като имате пред вид гореизложеното, моля, другари народни представители, да примете и гласувате предложението ви законопроект.

София, 26 октомври 1948 г.

Министър на народната отбрана:

Генерал-лейтенант Г. Дамянов.»

Владимир Арнаудов (р): Тъй като текстът на законопроекта е дълъг и е известен на другарите народни представители, съгласно правилника, правя предложение да не се чете.

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Има предложение от народния представители Владимир Арнаудов, тъй като текстът на законопроекта, който е дълъг, е известен на народните представители, да не се чете.

Ония народни представители, които са съгласни с това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(ВОЕННО-НАКАЗАТЕЛЕН ЗАКОН)

ОБЩА ЧАСТ

Глава I

Задачи на военно-наказателния закон и предели на неговото действие

Чл. 1. Военно-наказателният закон има за задача да охранява въоръжените сили на Народната република България, военната дисциплина и установения във войската правен ред от престъпни посегателства, чрез налагане на лицата, които са ги извършили, предвидените в него наказания.

Чл. 2. Този закон се прилага по отношение на военните и приравнени лица.

Военни лица са зачислените на военна служба до датата на отчисляването им.

Приравнени са гражданските лица, които служат във войската на платна длъжност или като падничари, както и тези, които се намират под ръководството или командуването на военни органи.

Чл. 3. Този закон се прилага и по отношение на миналите в запаса офицери, на които е предоставено правото да носят военната униформа, за извършените от тях военни престъпления.

Чл. 4. Този закон се прилага и по отношение на лицата, за които в други закони е предвидена отговорност по него.

Чл. 5. Този закон се прилага и по отношение на военни и приравнени, които извършат предвидено в него престъпление на чужда територия, бидейки в състава на войската, в командировка, в плен или по друга причина.

Чл. 6. Този закон се прилага и по отношение на граждански лица, за извършените от тях военни престъпления в съучастие с лицата, които отговарят по него.

Чл. 7. Този закон се прилага и по отношение на военнопленниците от неприятелската войска, които извършват престъпления по членове 55, 56, 71, 72, 73, 86, 87, 91, 103, 104 и 105 на настоящия закон.

Чл. 8. Разпоредбите на общата част на този закон се прилагат и към престъпления по други наказателни закони, извършени от военен или приравнен, към който разпоредбите на този закон препращат.

Чл. 9. Доколкото този закон не съдържа особени разпоредби, прилагат се разпоредбите на общия наказателен закон.

Глава II

За военното престъпление

Чл. 10. Военно престъпление е всяко деяние, което накърнява или поставя в опасност боеспособността на въоръжените сили на Народната република България, военната дисциплина или установения във войската правен ред и е извършено от военен или приравнен.

Чл. 11. Не е престъпно деянието, което, макар и формално да осъществява признаците на престъпление по този закон, но поради явна малозначителност и липса на вредни последици е лишено от характера на обществено опасно.

Чл. 12. Деяние, нарушаващо военната дисциплина или установения военен ред, предвидено в особената част на настоящия закон, при отсъствие на вредни последици или при тяхната явна малозначителност може да се признае за военно дисциплинарно нарушение, влечащо дисциплинарно наказание.

Чл. 13. Не се наказва престъпното деяние по този закон, ако към момента на разглеждането му от съда е загубило обществено-опасния си характер поради изменение на обществено-политическите условия или ако към този момент лицето, което го е извършило, по преценка на съда, не е обществено опасно.

Чл. 14. Не е престъпно онова деяние, което е извършено в изпълнение на военно-служебни задължения или на началническа заповед.

За отдадената престъпна или незаконна заповед и за последиците от изпълнението ѝ носи отговорност началникът, който я е отдад.

Чл. 15. Не е престъпно деянието на началника, който за възстановяване на дисциплината и реда във войската, в крайни, нетърпящи отлагане случаи, бъде принуден да употреби оръжие.

Чл. 16. Неизбежна отбрана от подчинен против началник не се допуска, освен за предотвратяване на тежка телесна повреда или лишаване от живот, застрашаващи отбраняващия се или неговите близки.

Чл. 17. Подчиненият не може да се позове на крайна необходимост спрямо началника, освен в защита на живота или здравето, и то ако с това не се увреди животът или здравето на началника.

Чл. 18. Опитът към престъпление по този закон се наказва с наказанието, предвидено за довършеното престъпление.

Приготвянето към престъпление по този закон се наказва с наказанието, предвидено за подготвяното престъпление, само когато се е изразило в определена конкретна форма на начеване прякото осъществяване на престъпния умисъл и с това се явява обществено опасно.

При определяне на наказанието по предходните алинеи съдът е длъжен да се ръководи от степента на опасността на деяния, извършил опита или приготвянето, подготовеността на престъплението и близостта на настъпване на престъпния резултат, както и от причините, поради които престъплението не е било осъществено.

Ако престъплението не е било започнато или довършено поради доброволния отказ на деяния, приготвянето или опитът не се наказват, освен ако извършеното осъществява състава на друго престъпление.

Чл. 19. Подбудителят и помагачът към престъпление по този закон се наказват с наказанието, предвидено за извършеното престъпление, включително и когато последното е спряло в стадия на опита или на наказуемото приготвяне.

Наказанието на подбудителя или помагача се определя в зависимост от степента на участието му в престъплението, от неговата лична обществена опасност, както и от степента на опасността на това престъпление.

Чл. 20. Гражданско лице, военен или приравнен, който извърши престъпление по този закон в съучастие с военен или приравнен, притежаващ служебно качество или служебно отношение, се наказва с наказанието, предвидено за престъплението, извършено от последния.

Чл. 21. Военен или приравнен, който не възпрепятства извършването на каквото и да е престъпление от военен или приравнен, или на престъпление по този закон, при наличност на власт или възможност за това, се наказва съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или с наказанието, предвидено за извършеното престъпление, намалено по реда на чл. 36 от този закон.

Началник, който не вземе надлежни мерки за предотвратяване на престъпление от подчинен, се наказва с наказанието, предвидено за извършеното престъпление, ако за това бездействие с власт не подлежи на по-тежко наказание.

Чл. 22. Военен или приравнен, който не донесе на началството си за известно му готвещо се или извършено престъпление по този закон, или престъпление, подготвено или извършено от военен или приравнен, се наказва само в изрично предвидените от този закон случаи.

Ако това е извършено от началник по отношение на престъпление на негов подчинен, наказанието е за бездействие с власт.

Глава III

За наказанията

Чл. 23. За престъпните деяния, предвидени в този закон, се налагат:

а) главни наказания:

1) лишаване от свобода и

2) смърт и

б) допълнителни наказания:

1) лишаване от военна чест;

2) лишаване от права по наказателния закон и

3) конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 24. Лишаването от свобода трае от 1 ден до 20 години.

Когато децът е осъден с лишаване от свобода до 3 години, съдът може да замени това наказание с принудителна трудово-възпитателна работа за същия срок.

Чл. 25. Лицата, които се намират на военна служба, изтърпяват наложените им наказания във военно-исправителни места.

Чл. 26. Смъртното наказание се изпълнява чрез разстрелване.

Съдът може да постанови изпълнението на наказанието да стане публично.

Чл. 27. Лишаването от военна чест се състои в отнемане на чина, ордените и военните отличия. То се налага задължително от съда, освен в изрично предвидените от закона случаи, още и при осъждане на смърт или на лишаване от свобода за повече от 10 години. Съдът може да наложи лишаване от военна чест и при осъждане на по-леко наказание, за престъпление, позорящо военната чест и достойнство.

Чл. 28. Осъдените на смърт или на лишаване от свобода за повече от 10 години се лишават от всички права, съгласно наказателния закон. В останалите случаи лишаването от права става по преценка от съда.

Чл. 29. Конфискацията на част или на цялото имущество се налага само в предвидените от закона случаи.

Чл. 30. При определяне на наказанието за отегчаващи обстоятелства, доколкото не са предвидени като елемент на престъпния състав, се счита извършването на престъплението:

а) от лице от офицерския състав;

б) от старши в съучастие с младши;

в) по предварителен сговор от няколко военни или приравнени;

г) във военно време или бойна обстановка;

д) в строя или при изпълнение специални военни задължения;

е) при изтърпяване наказание във военно-исправително място;

ж) с употреба на оръжие, поверено по служба;

з) от група или банда;

и) по користни подбуди;

к) срещу лица, подчинени на престъпника, намиращи се под негова грижа или в безпомощно състояние, и

л) при противодействие на подчинен против правомерно действие на началник.

Чл. 31. Началник, който участва съвместно с подчинен в извършване на престъпление, се наказва, независимо от степента на неговото участие, с наказание не по-малко от това на главните виновници.

Чл. 32. Счита се смекчаващо обстоятелство извършването на престъплението при превъзможна неизбежна отбрана, но в защита на държавната власт, установения от нея правен ред, както и на личността или правата на отбраняващия се или на друго лице.

Чл. 33. Съдът може да признае и други отегчаващи и смекчаващи обстоятелства.

Чл. 34. При особени или многобройни смекчаващи обстоятелства съдът може да слезе под долния предел на наказанието, предвидено за дадено престъпление в настоящия закон, или да премине към друг по-лек род наказание.

Чл. 35. За непълнолетните от 13 до 15 години наказанието се намалява по реда на чл. 34.

За непълнолетните от 15 до 17 години наказанието се намалява по реда на чл. 34, освен ако съдът признае особени или многобройни отегчаващи обстоятелства.

Лицата, навършили 17 години, за извършените от тях престъпления носят пълна наказателно отговорност.

Чл. 36. Във военно време съдът може да отложи до края на войната изпълнението на наложеното наказание лишаване от свобода, като изпраща осъдения в действащата войска. Това правило не се прилага спрямо осъдените за престъпления по глава I от особената част на настоящия закон.

Чл. 37. По ходатайство на началника съдът може да освободи, напълно или частично, от изтърпяване наложеното наказание осъдения, изпратен в действащата войска по реда на предходния член, когато същият се прояви като добър защитник на родината.

Освободените напълно от наказание по предходната алинея се считат неосъждани.

Началникът може да ходатайства да се заличи осъждането на убитите в боя.

Съдът може и без ходатайство на началника да освободи напълно или частично от изтърпяване на наложеното му наказание уволнения от действащата войска по инвалидност.

Чл. 38. Когато лицето, на което е отложено изпълнението на наказанието по реда на чл. 36, извърши ново престъпление, съдът може да отмени отлагането или да присъедини наказанието, наложено по първата присъда, към това за второто престъпление или да приложи на осъдения само наказанието, наложено с втората присъда.

Чл. 39. Ако при реална съвкупност на престъпления определено най-тежко наказание е еднакво или близко по размер с наказанието за едно или няколко от останалите престъпни деяния, съдът може да увеличи най-тежкото наказание до 1/2.

Най-високият предел на увеличеното най-тежко наказание не трябва да надминава размера на общата сума на наказанията, определени за всяко престъпно деяние поотделно, както и максимум на наказанието, предвидено в общата част.

Чл. 40. Ако при осъждане на лишаване от свобода до 3 години, за престъпления по този закон, съдът намери, че степента на опасност на осъдения не изисква задължителното изпълнение на наложеното наказание, той може да постанови условно осъждане, като изпитателният срок се определя от съда в присъдата и не може да бъде по-малък от 3 години и по-голям от 6 години.

Глава IV

За реабилитацията

Чл. 41. При реабилитация отнетите военни чинове и права могат да се придобият наново след съответната служба в редовете на войската, като се започне от чина редник.

Чл. 42. Лицата, осъдени от военните съдилища като военни, приравнени и тези по чл. 3, се реабилитират от същите съдилища.

Реабилитацията се постановява от армейския съд по местожителство на осъдения.

Чл. 43. Когато военно или приравнено лице или такова по чл. 3 от този закон е осъдено от гражданските и от военните съдилища, молбата за реабилитация се разглежда от военния съд, ако същото е на служба във войската.

Чл. 44. За лицата, осъдени от военните съдилища, реабилитация по право се допуска само:

а) за лицата, които са осъдени условно, ако в изпитателния срок не са извършили друго престъпление;

б) за непълнолетните от 13 до 15 години, ако в течение на две години не са извършили друго престъпление;

в) за непълнолетните от 15 до 17 години, ако не са извършили престъпление в продължение на 3 години, когато наказанието лишаване от свобода е до три години, и в течение на 5 години, когато наказанието лишаване от свобода е над три години;

г) за лица, които са осъдени на не повече от 6 месеца лишаване от свобода или на друго по-малко наказание, ако в течение на две години не са извършили друго престъпление, и

д) за лица, които са осъдени на лишаване от свобода от 6 месеца до три години, ако в течение на три години не са извършили друго престъпление.

Чл. 45. Във връзка с правилата за реабилитацията и давността наказанията тъмничен затвор и строг тъмничен затвор по наказателния закон се приравняват на същия размер наказание лишаване от свобода по настоящия закон.

ОСОБЕНА ЧАСТ

Глава I

Измяна и предателство

Чл. 46. Военен или приравнен, който извърши измяна, предателство или шпионство по наказателния закон, се наказва със съответно предвидените в същия закон наказания, при отегчаващи обстоятелства.

Чл. 47. Военен или приравнен, който с предателска цел издаде военна тайна (военно шпионство), излезе в чужда държава или от такава влезе в страната, премине на страната на неприятеля, постъпи на служба в неприятелска войска или неприятелска администрация, или избяга зад граница, се наказва със смърт и конфискация на цялото имущество.

Чл. 48. Началник, който с цел да подпомогне неприятеля предаде или остави в негово разположение поверени му военни сили, унищожи или приведе в негодност средства за водене на война, се наказва със смърт и конфискация на цялото имущество.

Чл. 49. Началник, който с цел да подпомогне неприятеля отстъпи от дадените му за боя заповеди или разпореждания, се наказва със смърт и конфискация на цялото имущество.

Чл. 50. Началник, който с цел да подпомогне неприятеля, макар и да не е получил заповед за военни действия, но като е било необходимо да се действа, не предизвика своевременно такава заповед или при неотложни обстоятелства не действа по собствен почин, се наказва със смърт и конфискация на цялото имущество.

Чл. 51. Военен или приравнен, който знае, че се приготвя или че е извършено някое от посочените в тази глава престъпления и не съобщи за това на властта, се наказва с лишаване от свобода не по-малко от 5 години.

Чл. 52. Съответно на наказанието, предвидено за извършеното престъпление, се наказва и всеки, който подбужда военен или приравнен да извърши някое от престъпленията по тази глава, безразлично дали престъплението е било извършено или не.

Чл. 53. За престъпленията по тази глава осъдените се лишават от военна чест.

Глава II

Престъпления, свързани с военната тайна

Чл. 54. Военен или приравнен, който, макар и по непредпазливост, не спази установените правила за пазене на тайните документи, се наказва съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или с лишаване от свобода до 1 година.

Чл. 55. Военен или приравнен, който писмено или по друг начин влезе във връзка с лице, което се намира в неприятелска страна, неприятелска войска или в местност, заета от последната, или в държава, сношенията с която са забранени, се наказва съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или с лишаване от свобода до 1 година.

Чл. 56. Военен или приравнен, който, макар и по непредпазливост, разгласи сведения от военен характер, неподлежащи на разгласяване, които не съставляват държавна тайна, се наказва съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или с лишаване от свобода до 2 години.

Глава III

Отклонение от военна служба

Чл. 57. Военен, който без разрешение напусне частта или мястото на службата си, в мирно време в продължение на не повече от 5 денонощия, а във военно време или при бойна обстановка — не повече от 24 часа, без намерение да се отклони от изпълнение на задълженията си по военната служба за продължително време или завинаги, се наказва за самоволна отлъчка:

1) В мирно време:

а) ако самоволната отлъчка е продължила не повече от 1 денонощие — съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или с лишаване от свобода до 1 година;

б) ако самоволната отлъчка е продължила повече от 1 денонощие или, макар и не повече от 1 денонощие, но е извършена не еднократно — с лишаване от свобода до 3 години;

в) ако самоволната отлъчка е извършена по предварителен сговор на група лица — с лишаване от свобода до 7 години.

2) Във военно време или бойна обстановка — с лишаване от свобода до 7 години.

Ако е извършена по предварителен сговор на група лица — с лишаване от свобода до 15 години.

Чл. 58. Ако самоволната отлъчка по предходния член е продължила повече от съответно указаните срокове или е извършена с намерение за отклонение от изпълнение на задълженията по военната служба, за продължително време или завинаги, виновният се наказва за бягство:

1) в мирно време с лишаване от свобода от 3 до 10 години;

2) във военно време или бойна обстановка — с лишаване от свобода не по-малко от 10 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

За същото престъпление, извършено повторно или по предварителен сговор на група лица, наказанието е:

1) в мирно време — с лишаване от свобода от 5 до 15 години;

2) във военно време или бойна обстановка — с лишаване от свобода не по-малко от 15 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 59. Военен, който не се яви в срок на служба при назначение, превод, командировка, от отпуск, военно-лечебно, военно-изправително място и други подобни, както и при повикване на временно военно обучение и при мобилизация, се наказва като за самоволна отлъчка или бягство, съгласно членове 57 и 58.

Чл. 60. Неявяването в срок при повикване на редовна служба, ако е продължило не повече от 5 денонощия и е извършено без намерение за отклоняване от изпълнение на задълженията по военната служба, се наказва:

1) в мирно време — съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или с лишаване от свобода до 1 година;

2) във военно време — с лишаване от свобода до 3 години.

За същото престъпление, извършено по предварителен сговор от група лица, наказанието е:

1) в мирно време — лишаване от свобода до 5 години.

2) във военно време — лишаване от свобода до 10 години.

Чл. 61. Ако неявяването в срок по предходния член е продължило повече от 5 денонощия или е извършено с намерение за отклонение от задълженията по военната служба, за продължително време или завинаги, виновният се наказва:

1) в мирно време — с лишаване от свобода от 1 до 5 години;

2) във военно време — с лишаване от свобода не по-малко от 5 години.

За същото престъпление, извършено по предварителен сговор на група лица, наказанието е:

1) в мирно време — лишаване от свобода от 5 до 10 години;

2) във военно време — лишаване от свобода не по-малко от 10 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 62. Отклонението от военна служба се прекратява с завръщането на отсъстващия в частта или мястото на службата му, с явяването му пред властта или със залавянето му, като в последните два случая времето, необходимо за достигане до частта или мястото на службата, се прибавя към незаконното отсъствие.

Чл. 63. Прекараното в бягство време не се зачита като прослужено.

Чл. 64. Военен, който с цел да се отклони от военна служба използва лъжлив или подправен истински билет за отпуск или за същата цел си послужи с чужд истински билет за отпуск, се наказва:

С наказанието, определено за съответното отклонение от служба при отечаващи обстоятелства.

Чл. 65. Военен, който с цел да се отклони от задълженията си по военната служба, чрез симулиране на болест или по друг измамлив начин, заблуди длъжностно лице, както и военен, който със същата цел подправи документ или подкупи длъжностно лице, се наказва с лишаване от свобода от 1 до 10 години.

За същото престъпление, извършено по сговор от група лица или при наличност на тежки последици, наказанието е лишаване от свобода от 3 до 15 години.

За същото престъпление, извършено във военно време или бойна обстановка, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 10 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 66. Военен, който с цел да се отклони от задълженията по военната служба си причини телесна повреда или друго разстройство на здравето, се наказва с лишаване от свобода от 3 до 10 години.

За същото престъпление, извършено във военно време или бойна обстановка, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 10 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 67. Военен, за отказ от военна служба или за отказ или систематическо отклонение от задълженията си по същата, при липса на признаци за друго престъпление по този закон, се наказва с лишаване от свобода от 3 до 10 години.

За същото престъпление, извършено по сговор от група лица или при тежки последици, наказанието е лишаване от свобода от 5 до 15 години.

За същото престъпление, извършено във военно време или при бойна обстановка, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 10 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 68. Военен, който избяга от мястото на изтърпяване наказание, наложено му по съд или дисциплинарен ред, се наказва по реда на чл. 58.

Чл. 69. Приравнени лица, за престъпления по настоящата глава, извършени във военно време, се наказват като при смекчаващи обстоятелства.

Чл. 70. Съответно на наказанието, предвидено за извършеното престъпление, се наказва и всеки, който подбужда военен или приравнен да извърши някое от престъпленията по тази глава, безразлично дали престъплението е извършено или не.

Глава IV

Престъпления против подчинеността и военната чест

Чл. 71. Военен или приравнен, който не изпълни или откаже да изпълни заповед на началника си, се наказва с лишаване от свобода до 3 години.

За същото престъпление, извършено от група лица, или ако то е повлякло, или би могло да повлече тежки последици, наказанието е лишаване от свобода от 2 до 5 години.

За същото престъпление, извършено при особено важни случаи или във военно време, или бойна обстановка, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 5 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 72. Военен или приравнен, който не изпълни заповед на началника си по непредпазливост, се наказва съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или с лишаване от свобода до 1 година.

За същото престъпление, извършено във военно време или бойна обстановка, или ако то е повлякло след себе си тежки последици, наказанието е лишаване от свобода от 1 до 5 години.

Чл. 73. Военен или приравнен, който възпрепятства или се съпротиви на лице, което изпълнява задължения по военната служба, се наказва с лишаване от свобода от 1 до 5 години.

За същото престъпление, извършено от подчинени спрямо началник, или от група лица, или пред строя, или ако то е свързано с насилие или с употреба на оръжие, наказанието е лишаване от свобода от 3 до 10 години.

За престъплението по предходната алинея, извършено във военно време или бойна обстановка, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 5 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Глава V

Имуществени престъпления

Чл. 74. Военен или приравнен, който изрази недоволство против разпореда или заповед на началниците, или участва в предаване от военни или приравнени на общи искания по работи, отнасящи се до службата, в събиране на подписи за предаване на такива искания или в събиране за обсъждане подобни искания, се наказва с лишаване от свобода до 1 година.

За същото престъпление, повлякло след себе си вредни последици, наказанието е лишаване от свобода до 5 години.

За същото престъпление, извършено във военно време, наказанието е по алинея първа — лишаване от свобода не по-малко от 5 години, а по алинея втора — лишаване от свобода не по-малко от 10 години.

Чл. 75. Ако част, или команда, или група, открито предави противни на службата и военната дисциплина искания към началството, наказанието е:

1) в мирно време — лишаване от свобода от 5 до 15 години;

2) във военно време — лишаване от свобода не по-малко от 15 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

А в бойна обстановка — смърт и конфискация на имуществото.

Чл. 76. Военен или приравнен, който заплаши или нападне с действие началника си, се наказва с лишаване от свобода до 5 години.

Ако това е извършено при или по повод изпълнение на служебните длъжности от началника или пред строя, наказанието е:

1) в мирно време — лишаване от свобода от 3 до 7 години;

2) във военно време или при бойна обстановка — лишаване от свобода от 5 до 10 години.

Чл. 77. Военен или приравнен, който нанесе телесна или тежка телесна повреда на началника си, както и лека телесна повреда, от която е последвало смърт, се наказва:

1) в мирно време — с лишаване от свобода не по-малко от 10 години;

2) във военно време или при бойна обстановка — с лишаване от свобода не по-малко от 15 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 78. Военен или приравнен, който лиши от живот началника си, се наказва със смърт и конфискация на имуществото.

Ако това е извършено спрямо старши, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 15 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 79. Военен или приравнен, който съзнателно не отдаде дължимото уважение на началника или на старши, се наказва съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или с лишаване от свобода до 1 година.

Чл. 80. За устна или писмена обида, нанесена от един военен или приравнен на друг, наказанието е съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или лишаване от свобода до 6 месеца.

За същото престъпление, извършено от подчинен спрямо началник или от младши спрямо старши, наказанието е лишаване от свобода до 5 години.

Чл. 81. За обида чрез действие, нанесена от един военен или приравнен на друг, наказанието е лишаване от свобода до 1 година.

За същото престъпление, извършено от подчинен спрямо началник или от младши спрямо старши, наказанието е лишаване от свобода до 7 години.

За обида на военен или приравнен от военен или приравнен чрез насилствени действия наказанието е лишаване от свобода до 5 години, а ако обиденият е началник или старши, наказанието е лишаване от свобода от 5 до 15 години.

Чл. 82. За клевета, извършена от военен или приравнен спрямо военен или приравнен, наказанието е лишаване от свобода до 3 години.

За клевета спрямо началник или старши наказанието е лишаване от свобода от 1 до 5 години.

Чл. 83. Военен, който извърши действия от естество да накърнят военната чест или достойнство, се наказват съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или с лишаване от свобода до 1 година.

Ако това е извършено от лице с офицерско звание, наказанието е съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или лишаване от свобода до 2 години.

Ако това е извършено от приравнен, при носене на установената униформа, наказанието е съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или лишаване от свобода до 6 месеца.

Чл. 84. Военен или приравнен, който незаконно си присвои военно звание, медали или ордени, се наказва с лишаване от свобода до 2 години.

За същото престъпление, съпроводено с действия, които позорят военното звание, медалите или ордени, или ако същите бъдат използвани с користна цел, наказанието е лишаване от свобода от 1 до 3 години.

Чл. 85. Съответно на наказанието, предвидено за извършеното престъпление, се наказва и всеки, който подбужда военен или приравнен да извърши някое от престъпленията по членове 71, 73, 75, 76, 77, 78 и 81, алинея трета, от настоящата глава, безразлично дали престъплението е било извършено или не.

Чл. 86. Военен или приравнен, който извърши кражба или обсебване на военна вещ, се наказва с лишаване от свобода от 1 до 5 години.

Ако вещта е с незначителна стойност и деянието е извършено за пръв път и при липса на отегчаващи обстоятелства, наказанието е съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или лишаване от свобода до 2 години.

Ако предметът на престъплението е оръжие, бойни припаси и други такива, наказанието е лишаване от свобода до 15 години.

Ако вещта представлява особено ценно имущество или ако има голяма стойност, или е предназначена за обезпечаване на бойни действия, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 10 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 87. Военен или приравнен, който унищожи или повреди военна движима или недвижима вещ, се наказва с лишаване от свобода до 5 години.

Ако предметът на престъплението е оръжие, бойни припаси или други средства за въоръжаване, или техническо снабдяване, или превозни средства, наказанието е лишаване от свобода от 3 до 10 години.

Ако вещта има незначителна стойност или вредата е малка, наказанието е съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или лишаване от свобода до 1 година.

Ако престъплението е извършено по сговор от група лица или е причинена голяма вреда за войската, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 10 години, а при особено отегчаващи обстоятелства — смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Ако престъплението е извършено по непредпазливост, наказанието е:

1) по алинея първа — съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или лишаване от свобода до 2 години;

2) по алинея втора — лишаване от свобода до 5 години;

3) по алинея четвърта — лишаване от свобода от 2 до 10 години.

Чл. 88. Военен или приравнен, който не положи достатъчни грижи за управлението, стопанисването и запазването на имуществото, което му е било поверено по служба, и от това последва повреда, унищожение, загубване или разпиляване на това имущество, се наказва с лишаване от свобода до 15 години.

Ако последвалата вреда е незначителна, наказанието е съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или лишаване от свобода до 3 години.

Ако последвалата вреда е голяма, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 10 години, а при особено отегчаващи обстоятелства — смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 89. Военен или приравнен, който умишлено повреди, унищожи или обсеби имущество, което му е било поверено по служба, се наказва с лишаване от свобода от 5 до 15 години.

Ако имуществото има незначителна стойност или вредата е малка, наказанието е лишаване от свобода от 1 до 5 години.

Ако имуществото представлява особена ценност или ако има голяма стойност, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 10 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 90. Военен или приравнен, който предаде за ползуване от друго лице — не във връзка със службата, предмети от облеклото, снаряжението, техническото снабдяване или превозни средства, дадени му за лично употребление по служба, се наказва:

1) в мирно време — съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или лишаване от свобода до 2 години;

2) във военно време — с лишаване от свобода до 3 години.

За същото престъпление, извършено по отношение на оръжие или други средства за въоръжение, наказанието е:

1) в мирно време — лишаване от свобода от 1 до 5 години;

2) във военно време — лишаване от свобода от 5 до 10 години.

Чл. 91. Военен или приравнен, който използва дадени му за лично употребление по служба вещи несъобразно с тяхното предназначение, се наказва съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или лишаване от свобода до 1 година.

За същото престъпление, при особено важни случаи или във военно време, наказанието е: лишаване от свобода от 1 до 5 години.

Чл. 92. Военен или приравнен, който по непредпазливост повреди или загуби дадени му за лично употребление по служба вещи или стори това с дадените за същата цел такива на други военни или приравнени лица, се наказва съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или с лишаване от свобода до 6 месеца.

Ако вещта представлява особено ценно имущество или ако има голяма стойност, наказанието е лишаване от свобода от 1 до 10 години.

Чл. 93. Военен или приравнен, който умишлено повреди, унищожи или обсеби дадените му за лично употребление по служба вещи или извърши това с дадените за същата цел

такива на други военни или приравнени лица, се наказва с лишаване от свобода до 3 години.

Ако вещта е с незначителна стойност и деянието е извършено за пръв път и при липса на отегчаващи обстоятелства — наказанието е съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или лишаване от свобода до 1 година.

Ако вещта представлява особено ценно имущество или ако има голяма стойност, наказанието е лишаване от свобода от 3 до 15 години.

Чл. 94. Военен или приравнен, който извърши кражба или обсебване на вещ, принадлежаща на друг военен или приравнен, се наказва с лишаване от свобода до 3 години.

Ако вещта има незначителна стойност — наказанието е съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или лишаване от свобода до 1 година.

Ако вещта представлява особено ценно имущество или има голяма стойност — наказанието е лишаване от свобода от 1 до 5 години.

Чл. 95. Военен или приравнен, който вземе в залог, купи или по друг начин придобие от военен или приравнен военна вещ, за която е знаел или по обстоятелствата е трябвало да предполага, че е военна, се наказва с лишаване от свобода до 5 години.

Глава VI

Длъжностни престъпления

Чл. 96. Военен или приравнен, който злоупотреби със своята власт или служебно положение, се наказва съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или с лишаване от свобода до 2 години.

Ако престъплението е извършено с користна цел или е свързано с тежки последици, или такива са могли явно да последват, или е извършено във военно време — наказанието е лишаване от свобода от 2 до 15 години.

А при особено отегчаващи обстоятелства — наказанието е лишаване от свобода не по-малко 15 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 97. Военен или приравнен, който превиши пределите на своята власт или пълномощие и от това произлязат или са могли явно да произлязат вредни последици, се наказва съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или с лишаване от свобода до 2 години.

За същото престъпление, извършено във военно време, наказанието е лишаване от свобода до 5 години.

Ако произлезлите или явно възможните последици са тежки, наказанието е лишаване от свобода от 2 до 15 години.

А при особено отегчаващи обстоятелства — наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 15 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 98. Военен или приравнен, който бездействува с власт, когато е бил длъжен да действа, и от това произлязат или могат да произлязат вредни последици, се наказва съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или с лишаване от свобода до 2 години.

За същото престъпление, извършено във военно време, наказанието е лишаване от свобода до 5 години.

Ако произлезлите или възможни последици са тежки, наказанието е лишаване от свобода от 2 до 15 години.

А при особено отегчаващи обстоятелства — наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 15 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 99. За престъпленията, предвидени в членове 97 и 98, извършени по непредпазливост и когато са настъпили вредни последици, наказанието е:

- 1) по алинея първа — съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или с лишаване от свобода до 1 година;
- 2) по алинея втора — лишаване от свобода до 2 години;
- 3) по алинея трета — лишаване от свобода до 3 години;
- 4) по алинея четвърта — лишаване от свобода от 3 до 10 години.

Чл. 100. Военен или приравнен, който нехайно изпълнява служебните си длъжности и от това произлязат или явно могат да произлязат вредни последици, се наказва съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или с лишаване от свобода до 2 години, ако извършеното не осъществява друго престъпление, което се наказва по-тежко.

За същото престъпление, извършено във военно време, наказанието е лишаване от свобода до 5 години.

Ако произлезлите или явно възможните последици са тежки, наказанието е лишаване от свобода от 2 до 15 години.

Чл. 101. Военен или приравнен, който в качеството си на длъжностно лице внесе в изготвен от него официален документ или доклад съществено лъжливо обстоятелство, представи такъв доклад, състави неистински официален документ или преправистински такъв, се наказва с лишаване от свобода от 1 до 10 години,

а при особено отегчаващи обстоятелства — с лишаване от свобода от 3 до 15 години.

Глава VII

Престъпления, нарушаващи особени правила на военната служба ли насочени против военен караул или конвой

Чл. 102. Военен, който наруши, макар и по непредпазливост, уставните правила на караулната или конвойната служба

или издадените въз основа на тези правила разпореждания, се наказва с лишаване от свобода до 2 години.

Ако това е извършено в караул или конвой, който има особено важно военно или държавно значение, наказанието е лишаване от свобода от 2 до 5 години.

Ако това е повлияло след себе си вредни последици, за предотвратяването на които е установен караулът или назначен конвойът, наказанието е лишаване от свобода от 5 до 10 години.

Ако деянието е извършено във военно време или при бойна обстановка, наказанието е:

- 1) по алинея първа — лишаване от свобода до 5 години;
- 2) по алинея втора и трета — лишаване от свобода не по-малко от 5 години.

А при особено отегчаващи обстоятелства по алинея втора, трета и четвърта, т. 2, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 10 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 103. Дежурен, дневален или пазач, който наруши, макар и по непредпазливост, уставните правила на вътрешната служба, се наказва съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или с лишаване от свобода до 6 месеца.

За същото престъпление, повлияло след себе си вредни последици, наказанието е лишаване от свобода до 2 години, а във военно време или особено важни случаи — с лишаване от свобода от 1 до 10 години.

Чл. 104. Военен или приравнен, който не изпълни законните искания на часовой, караулен или конвоен или се съпротивлява на същия, се наказва с лишаване от свобода до 2 години, а при важни случаи — с лишаване от свобода от 2 до 5 години.

За същото престъпление, извършено във военно време или при бойна обстановка, наказанието е лишаване от свобода от 1 до 10 години.

Чл. 105. Военен или приравнен, който нападне часовой или конвоен или им се съпротиви с оръжие, се наказва с лишаване от свобода от 3 до 10 години.

За същото престъпление, извършено от група лица или във военно време, или при бойна обстановка, наказанието е лишаване от свобода от 5 до 15 години, а при особено важни случаи — лишаване от свобода не по-малко от 10 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 106. Лице от състава на граничния наряд, което наруши специалните правила по охрана на държавната граница на Народната република България, се наказва с лишаване от свобода от 2 до 5 години.

За същото престъпление, ако се е изразило в самоволно изоставяне охранявания участък от държавната граница, наказанието е лишаване от свобода от 5 до 10 години.

За престъпленията, предвидени в предходните алинеи, извършени при особено важни случаи и ако от тях са произлезли или са могли да произлязат тежки последици, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 5 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Глава VIII

Престъпления, нарушаващи особени правила за употреба на технически бойни средства

Чл. 107. Военен или приравнен, който, макар и по непредпазливост, наруши правилата за водене на кораба или тези за предотвратяване сблъскване на плавателни съдове, ако това е повлияло след себе си авария, която не пречи на кораба да плава, се наказва съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или с лишаване от свобода до 2 години.

Ако аварията е от естество да попречи на кораба да плава, наказанието е лишаване от свобода от 2 до 10 години.

Ако престъплението е повлияло след себе си загиване на кораба или човешки жертви, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 5 години, а при особено отегчаващи обстоятелства — смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 108. Командир на кораб намиращ се в бедствие, който не вземе необходимите мерки за спасяването му, както и за спасяването на екипажа, пътниците, поверителните карти, корабния дневник, сигналните книги и други поверителни документи, се наказва с лишаване от свобода от 3 до 10 години.

А при особено отегчаващи обстоятелства — с лишаване от свобода не по-малко от 10 години.

Чл. 109. Командир на кораб намиращ се в бедствие, който не вземе необходимите мерки за унищожаване поверителните карти, корабния дневник, сигналните книги и другите поверителни документи, когато спасяването им е невъзможно, се наказва с лишаване от свобода от 1 до 5 години, а при особено отегчаващи обстоятелства — с лишаване от свобода от 5 до 15 години.

Чл. 110. Командир на погиващ кораб, който, без да е изпълнил докрай своя служебен дълг, изостави кораба, както и лице от корабния екипаж, което без съответно разпореждане на командира си стори същото, се наказва с лишаване от свобода не по-малко от 10 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 111. Военен или приравнен, който, макар и по непредпазливост, наруши правилата за летене или за подготовка към летене и това причини или би могло да причини унищожение или повреда на летателното средство, човешки жертви или други тежки последици, се наказва с лишаване от свобода от 1 до 10 години, а при особено отегчаващи обстоятелства —

с лишаване от свобода не по-малко от 10 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 112. Военен или приравнен, който като водач на моторно средство наруши, макар и по непредпазливост, установените правила за движение или управление и от това последва повреда, човешки жертви или други тежки последици, се наказва с лишаване от свобода от 1 до 10 години, а при особено отегчаващи обстоятелства — с лишаване от свобода не по-малко от 10 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Глава IX

Престъпления във връзка с военните действия

Чл. 113. Ако войскава част или команда във време на бой загуби знамето си вследствие на малодушие, виновните лица от началническия състав, както и тези лица, на които непосредствено е било поверено знамето, се наказват с лишаване от свобода от 5 до 10 години, а при особено отегчаващи обстоятелства — с лишаване от свобода не по-малко от 10 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 114. Началник, който, макар и по непредпазливост, не вземе необходимите мерки за спасяване поверените му средства за водене на войната, когато има опасност да бъдат взети от неприятеля, се наказва с лишаване от свобода от 3 до 10 години, а при особено отегчаващи обстоятелства — не по-малко от 10 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 115. Началник, който, макар и по непредпазливост, не вземе необходимите мерки за унищожаване или привеждане в негодност средствата за водене на войната, когато има непосредствена опасност да бъдат взети от неприятеля, след като е направил всичко възможно за тяхното спасяване, се наказва с лишаване от свобода от 3 до 10 години, а при особено отегчаващи обстоятелства — с лишаване от свобода не по-малко от 10 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 116. Началник, който се отклони от дадените му за бой разпореждания, противно на военните правила, се наказва с лишаване от свобода от 3 до 10 години, а при особено отегчаващи обстоятелства — с лишаване от свобода не по-малко от 10 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 117. Началник, който, макар и да не е получил заповед за бойни действия, но като е било необходимо да се действа, не предизвика своевременно такава заповед или пък при неотложни обстоятелства не действа по собствен почин, се наказва с лишаване от свобода до 15 години.

Чл. 118. За самоволно напускане на бойното поле във време на бой, предаване в плен, а също така отказ във време на бой да се действа с оръжие, наказанието е смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 119. Военен или приравнен, който във време на бой съзнателно не предаде началническа заповед, се наказва със смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 120. Военен или приравнен, който, макар и по непредпазливост, наруши установените правила за посене службата по охрана на войската при движение, почивка или бой, се наказва с лишаване от свобода от 1 до 10 години.

За същото престъпление, повлякло след себе си тежки последици, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 10 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 121. Военен или приравнен, намиращ се в плен на неприятеля, който подпише задължение, с което се отказва от по-нататъшна борба с него, се наказва с лишаване от свобода от 5 до 10 години.

Чл. 122. Военен или приравнен, който извърши убийство, телесна повреда или друго насилие спрямо мирното население в района на военните действия, се наказва съгласно наказателния закон.

Чл. 123. Военен или приравнен, който открадне, ограби или присвои, или под предлог на военни нужди противозаконно отнеме имущество на мирно население, намиращо се в района на военните действия, се наказва с лишаване от свобода от 3 до 10 години, а при особено отегчаващи обстоятелства — с лишаване от свобода не по-малко от 10 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 124. Военен или приравнен, който унищожи или повреди държавно, обществено или частно имущество в района на военните действия, ако това не се налага от военни нужди, се наказва с лишаване от свобода от 3 до 10 години, а при особено отегчаващи обстоятелства — с лишаване от свобода не по-малко от 10 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 125. Военен или приравнен, който укрива или присвои взети от неприятеля трофеи или предмети, съставляващи военна плячка, се наказва с лишаване от свобода до 10 години.

Чл. 126. Военен или приравнен, който отнеме от ранени или пленници пари или вещи без тяхно съгласие, или извърши обир над убити на бойното поле, с намерение противозаконно да присвои отнетото, се наказва с лишаване от свобода от 3 до 10 години.

За същото престъпление, при особено отегчаващи обстоятелства, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 10 години или смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Глава X

Престъпления, нарушаващи военни конвенции

Чл. 127. Военен или приравнен, който изостави на бойното поле ранените, които е задължен да изнесе, се наказва с лишаване от свобода от 2 до 6 години.

Чл. 128. Военен или приравнен, който се отнася жестоко към военнопленници или небрежно изгълбява възложените му задължения по отношение лечението или грижата за болни или ранени такива, се наказва с лишаване от свобода до 2 години.

Чл. 129. Военен или приравнен, който в района на военните действия носи знаковете на Червения кръст или Червения полумесец без да има право, както и началник, който разпорежда това, се наказва съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или лишаване от свобода до 2 години.

Чл. 130. Военен или приравнен, който във военно време злоупотребява с флаговете или знаците на Червения кръст или Червения полумесец или с цвета, определен за транспортните средства на санитарната евакуация, се наказва съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или лишаване от свобода до 2 години.

Глава XI

Разни престъпления

Чл. 131. Военен или приравнен, който лиши от живот военен или приравнен, се наказва съгласно наказателния закон, а при отегчаващи обстоятелства може да бъде наказан със смърт и конфискация на част или цялото имущество.

Чл. 132. Началник, който нанесе побой над подчинения си, се наказва съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или с лишаване от свобода до 6 месеца.

Ако от това е последвала повреда на здравето, наказанието се определя в зависимост от повредата, според наказателния закон.

Чл. 133. За телесни повреди, нанесени от военен или приравнен на военен или приравнен, които не са предвидени като особени престъпления в този закон, виновните се преследват служебно и се наказват със съответно предвидените в наказателния закон наказания.

Чл. 134. Началник, който вземе в заем пари от подчинен, се наказва съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или с лишаване от свобода до 2 години.

Чл. 135. Недонасянето по чл. 22 от този закон за приготвящо се или извършено престъпление, предвидено в членове 58, 59, във връзка с чл. 58, членове 65, 66, 86 и 121, се наказва съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или с лишаване от свобода до 2 години.

За същото престъпление, при отегчаващи обстоятелства, наказанието е лишаване от свобода от 2 до 5 години.

Чл. 136. Военен или приравнен, който спомогне на военен или приравнен, извършил каквото и да е престъпление, или на извършител или съучастник в престъпление, по този закон да избегне или осуети наказателно преследване или изпълнението на наказанието, или пък да се обезпечи ползата, която произтича от извършеното престъпление, без обаче да се е споразумял с престъпника преди да е извършено самото престъпление, се наказва с лишаване от свобода до 3 години, ако другаде не е предвидено по-тежко наказание.

Военен или приравнен, който става укривател на лице, за което знае, че е извършило престъпление по глава I от особената част на настоящия закон, се наказва с лишаване от свобода от 3 до 15 години, ако другаде не е предвидено по-тежко наказание.

За същите деяния, извършени при особено отегчаващи обстоятелства, наказанието е това, предвидено за извършеното от укриваното лице престъпление.

За укривателство по този член не се наказват възходящите, низходящите, съпругът, братята и сестрите на укриваното лице.

Чл. 137. Военен или приравнен, който, за да си набави имотната облага, укрива, придобие или спомага да бъдат отчуждени такива вещи, за които знае или по обстоятелствата трябва да предполага, че са придобити от военен или приравнен чрез каквото и да било престъпление, или са придобити чрез престъпление по този закон, се наказва за укриване с лишаване от свобода до 3 години, ако другаде не е предвидено по-тежко наказание.

Ако вещта е с незначителна стойност и деянието е извършено за пръв път, наказанието е съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска или лишаване от свобода до 1 година.

Ако предметът на деянието е оръжие, бойни припаси и други подобни, наказанието е лишаване от свобода от 3 до 10 години, ако другаде не се наказва по-тежко.

За същите деяния, извършени при особено отегчаващи обстоятелства, наказанието е това, предвидено за извършеното престъпление.

Глава XII

Разни разпореждания

Чл. 138. Военно време е времето от деня, в който е обявено положение на война или фактически са започнати военни действия, до деня, в който е обявено прекратяването на военните действия.

Чл. 139. Военното положение започва от деня на обявяването му и трае до деня на прекратяването му, през което време могат да се поставят в действие постановленията на този закон за военно време, от Президиума на Народното събрание.

Чл. 140. Войскава част е в бойна обстановка, когато се намира в съприкосновение с противника или при непосредствена опасност от такова съприкосновение.

Чл. 141. Войскава част се намира в бой, когато е получила заповед за бой и е пристъпила към изпълнението ѝ или, макар и да не е имала заповед за бой, действително се е сблъскала с противника.

Чл. 142. Бойно поле е пространството (суша, вода, въздух), на което се развиват бойните действия.

Чл. 143. Район на военните действия е пространството, което се заема от частите на армията или фронта, ограничено от линията на бойното съприкосновение с противника и тилната граница на армията или фронта.

Чл. 144. За престъпленията по този закон, за които изрично е предвидена възможност за налагане на наказание, съгласно дисциплинарния устав на българската народна армия, компетентният началник може да не възбуди наказателно преследване, а да наложи на виновния съответно дисциплинарно наказание.

В последния случай, за възстановяване причинени вреди и загуби на държавата на стойност не повече от 15.000 лв., същият началник може да издава необжалвани постановления, които подлежат на изпълнение.

Тези постановления могат да бъдат изменявани или отменявани по реда на надзора от по-горния началник.

Чл. 145. Настоящият закон отменя военно-наказателния закон от 29 декември 1937 г. с всичките му изменения и допълнения.)

Моля докладчика на законодателната комисия да докладва предложението на тази комисия по законопроекта.

Докладчик Владимир Димчев (к): (Чете)

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

на законодателната комисия при Великото народно събрание по законопроекта за военно-наказателния закон

Другарии и другари народни представители! Законодателната комисия ви предлага да обсъдите, одобрите и гласувате следните поправки на законопроекта:

Съдържанието на законопроекта да се измени съобразно направените от законодателната комисия препоръки за изменение и допълнение, както следва:

Глава I — вместо членове «1—9» да се впише «1—5».

Глава II — вместо «За военното престъпление» да се впише «Военно престъпление» и вместо «10—22» да се впише «6—18».

Глава III — вместо «За наказанията» да се впише «Наказания» и вместо членове «23—40» да се впише «19—36».

Глава IV — вместо «За реабилитацията» да се впише «Реабилитация» и вместо членове «41—45» да се впише «37—41».

В особената част, глава I, вместо членове «46—53» да се впише «42—49».

Глава II — вместо членове «54—56» да се впише «50—52».

Глава III — вместо членове «57—70» да се впише «53—66».

Глава IV — вместо членове «71—85» да се впише «67—81».

Глава V — вместо членове «86—95» да се впише «82—91».

Глава VI — вместо членове «96—101» да се впише «92—97».

Глава VII — вместо членове «102—106» да се впише «98—102».

Глава VIII — вместо членове «107—112» да се впише «103—108».

Глава IX — вместо членове «113—126» да се впише «109—122».

Глава X — вместо членове «127—130» да се впише «123—126».

Глава XI — вместо членове «131—137» да се впише «127—133».

Глава XII — вместо членове «138—145» да се впише «134—141».

В чл. 1 се правят размествания на изразите, като в ред трети след думите «правен ред» запетаята се заличава, а в четвъртия ред след думата «налагане» се поставят думите «предвидените в него наказания» и текстът става така: «Военно-наказателният закон има за задача да охранява въоръжените сили на Народната република България, военната дисциплина и установения във войската правен ред от престъпни посегателства, чрез налагане предвидените в него наказания на лицата, които са ги извършили.

Съображения. По-голяма точност в израза.

Членовете 3, 4, 5, 6 и 7 стават чл. 3 със следното съдържание:

«Чл. 3. Този закон се прилага и по отношение на:

1. Миналите в запаса офицери, на които е предоставено правото да носят военната униформа, за извършените от тях военни престъпления при нейното носене.

2. Лицата, за които в други закони е предвидена отговорност по този закон.

3. Военните и приравнените, които извършват предвидено в този закон престъпление на чужда територия, когато са в състава на войската, в командировка, в плен или по друга причина.

4. Гражданските лица за извършените от тях военни престъпления в съучастие с други лица, които отговарят по този закон, и

5. Военнопленниците от неприятелска армия, които извършат престъпления по членове 51, 52, 67, 68, 69, 82, 83, 87, 99, 100 и 101 на настоящия закон.»

Чл. 8 става чл. 4 и всички последващи членове вземат номерация, намалена с четири — чл. 9 става чл. 5, чл. 10 става чл. 6 и т. н.

Глава II — вместо «За военното престъпление» става «Военно престъпление».

Чл. 12 става чл. 7 със следния текст:

«Деяние, което нарушава военната дисциплина или установения военен ред, предвидено в особената част на настоящия закон, при липса на вредни последици или при тяхната явна малозначителност, може да се признае за военно дисциплинарно нарушение, което влече дисциплинарно наказание.

Чл. 11 става чл. 8.

Чл. 16 става чл. 12, като в края вместо думата «застрашаващи» се поставят думите «които застрашават».

Чл. 20 става чл. 16, като думата в третия ред «притежава» се заменя с «който притежава».

Чл. 21 става чл. 17 и в края на алинея първа вместо «чл. 36» се поставя «чл. 30».

Глава III — вместо думите «За наказанията» се поставя думата «Наказание».

Чл. 23 става чл. 19. В буква «а», точка втора, след думата «смърт» «и» се заличава, а вместо това се поставя точка и запетая.

Чл. 24 става чл. 20.

В алинея втора на първия ред вместо думата «с» се поставя «на» и вместо «3 години» се поставя «5 години».

Съображения. За увеличене годините от три на пет, понеже наказанията по този закон са с по-висок размер.

Чл. 28 става чл. 24 и в края вместо «от съда» става «на съда».

Чл. 30 става чл. 26.

В буква «г» след думата «или» се прибавя думата «при». Буква «к» се изменя така: «Срещу лица, подчинени на подсъдимия или които се намират под негова грижа или пък — в безпомощно състояние и.»

Чл. 31 става чл. 27 със следното съдържание: «Началник, който в съучастие с подчинен извърши престъпление, се наказва, независимо от степента на неговото участие, с наказание не по-малко от това на главните виновници.»

Чл. 35 става чл. 31.

В първата и втората алинеи вместо чл. 34 се поставя чл. 30.

Чл. 38 става чл. 34. В него вместо визирания чл. 36 се поставя чл. 32.

Чл. 39 става чл. 35 и в края на първата алинея вместо «до 1/2» се поставя «най-много до 1/2».

В глава IV вместо «За реабилитацията» се поставя «Реабилитация».

Чл. 42 става чл. 38.

И след «чл. 3» в първата алинея се прибавя «точка 1», а в края на алинея втора вместо «местожителство» се поставя «местожителството».

Чл. 43 става чл. 39. След «чл. 3» се прибавя «точка 1», а след «от военния съд» се поставя точка и думите «ако същото е на служба във войската» се заличават.

Съображения. Защото военният съд най-добре може да прецени конкретно кои военни или приравнени заслужават реабилитация.

Чл. 51 става чл. 47, като вместо «който знае» се поставя «който, като узнае», а на третия ред думата «и» се заличава.

Съображения. За да се подчертае задължението веднага с узнаването да се донася.

Чл. 57 става чл. 53.

В точка 2 вместо «или бойна обстановка» се поставя «или при бойна обстановка».

Същата прибавка «или при бойна обстановка» се поставя във всички текстове, где то се говори за бойна обстановка, а именно в членове 61, алинея трета, 62, алинея втора, 68, алинея втора, и 69, алинея трета.

Чл. 59 става чл. 55 и вместо членове 57 и 58 се поставят членове 53 и 54.

Чл. 67 става чл. 63, като думите в алинея първа «при липса на признаци за друго престъпление по този закон» се заличават, а точката в края на същата алинея става запетая и се прибавят думите: «ако извършеното не съставлява друго престъпление по този закон».

Чл. 68 става чл. 64. И вместо визирания в текста чл. 58 се поставя чл. 54.

Чл. 73 става чл. 69. В алинея втора, ред първи, думата «подчинени» става «подчинен».

Чл. 80 става чл. 76. В алинея първа, ред втори, вместо «наказанието е» става «наказанието се определя» и в края след думата «или» се прибавят «пък е».

Същата поправка става и в следните текстове на членове 79, алинея втора и трета, чл. 82, алинея втора, чл. 83, алинея трета, чл. 84, алинея втора, чл. 89, алинея втора, и чл. 90, алинея втора.

Чл. 85 става чл. 81 и визираните в текста членове 71, 73, 75, 76, 77, 78 и 81, алинея трета, стават съответно 67, 69, 71, 72, 73, 74 и 77, алинея трета.

Чл. 91 става чл. 87. В края на първата алинея след думите «войска или» се поставя «с».

Чл. 99 става чл. 95 и в точката първа думите «или с» стават «или». В същия член визираните в текста членове 97 и 98 стават съответно 93 и 94.

Чл. 100 става чл. 96. Вместо думата «нехайно» се поставя думата «небрежно».

Чл. 101 става чл. 97. В края на първата алинея се поставя точка, а втората алинея започва с главно «А».

Чл. 103 става чл. 99. В алинея втора между думите «или и особено» се вмъква думата «при» и става «или при особено».

Чл. 107 става чл. 103. В алинея първа, втория ред, вместо «кораба» става «кораб».

Чл. 108 става чл. 104 и след думите «командир на кораб» се поставя запетая.

Чл. 109 става чл. 105 и след думите «командир на кораб» се поставя запетая.

Чл. 112 става чл. 108. В края след думата «смърт» се поставя запетая.

Чл. 115 става чл. 111 и в края употребената дума «му» се заличава.

Чл. 137 става чл. 133. Във втория ред думата «имотната» става «имотна».

Чл. 139 става чл. 135. Пред думите «от Президиума» запетаята се заличава.

Чл. 135 става чл. 131. Визираните в него членове 22, 58, 59, 65, 66, 86 и 121 стават съответно: 18, 54, 55, 61, 62, 82 и 117.

Председател на законодателната комисия при Великото народно събрание: **Д-р Ив. Пашов.**

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Пристъпваме към разискване на законопроекта.

Има думата народният представител д-р. Янко Марков.

Янко Марков (з): (От трибуната) Другари и другарки народни представители! С победата на 9 септември се откри в нашата история ера на дълбоки революционни преобразования. Властта премина в ръцете на трудещите се в нашата страна. Буржоазната държава бе заменена с нова народна държава, които се доизгражда и укрепва.

Войската бе прочистена от престъпно проявилите се спрямо народа елементи. Въведен бе институтът на помощник-командирите, който помогна решително на войската във войната за разгрома на фашистка Германия и за укрепване властта на народа. Реакционните елементи в кадрите на войската бяха извадени от нейните редове и заменени с предани на народа синове. Морално-политическото й възпитание бе поставено на здрава демократическа основа. Нейната подготовка върви с усилен темп, за да се доизгради като страж на националната ни свобода и независимост и да обезпечи завинаги мирния труд на нашия народ, чрез който се изгражда социализмът в нашата страна.

По пътя на изграждането на нашата народна войска трябва да бъдат премахнати всички пречки. Такива пречки са и старите закони, които не са съобразени с новия живот. Премахването на тези стари закони бе особено подчертано след обнародването на нашата нова републиканска Конституция. Военно-наказателният закон от 29 декември 1937 г. е от тези закони, които носят недостатъците на старата буржоазна система и които недостатъци не могат да бъдат отстранени чрез изменения или допълнения на закона. С предлагания нов военно-наказателен закон нашата народна войска се снабдява с ново оръжие, което няма да спъва нейното развитие, а й дава широки възможности за изграждане, така че тя успешно да извършва определената и от народната държава роля.

Особеният характер на войската като обществена организация обуславя създаването на правни институти, които съставляват значително видоизменение от общите правни институти, както и такива, които са специални само за войската. Този особен характер на войската като обществена организация налага и създаването на военно-наказателен закон отделно от общия наказателен закон, като бъде обаче запазено единството между тези два закона. В предлагания законопроект това единство е осъществено със специална разпоредба, в която се постановява прилагането разпоредбите на общия наказателен закон и при военните престъпления, доколкото в проекта не е предвидено тяхното отменяване или заместване — чл. 9 от законопроекта.

Цялостният преглед на този законопроект показва, че той е сложен на здрава демократична основа. В него са вложени такива основни принципи, които се намират само в законодателството на Съветския съюз. В него е отразен преди всичко опитът на най-подготвената днес войска — великата армия на съветските народи. Това е голямо предимство пред буржоазните наказателни закони.

В чл. 1 от законопроекта сполучливо е определена задачата на военно-наказателния закон — да охранява въоръжените сили на Народната република България, военната дисциплина и уста-

новения във войската правен ред. В проекта е дадено определение на понятието «военно престъпление». Съгласно това определение, военно престъпление е всяко деяние, извършено от военен или приравнен, с което се накърняват или поставят в опасност боеспособността на въоръжените сили на Народната република България, военната дисциплина и установеният във войската правен ред. Подчертава се, че военно престъпление е такова деяние, което има обществено опасно значение, а не това, което е формално зафиксирено в закона — каквато е системата на буржоазните закони, при които не може да се разбере неговата същност.

Във връзка с понятието за обществена опасност на престъплението в законопроекта е възприето началото, според което не е престъпно деяние това, с което, макар и формално, да се нарушава военно-наказателният закон, но поради явната му малозначителност и липса на вредни последици от него е лишено от характера на обществено опасно. И съгласно законопроекта такива деяния са ненаказуеми. Формалното буржоазно право наказва и тези деяния. В законопроекта се предвижда наказание само за действително опасни деяния. Чл. 12 гласи: «Деяние, нарушаващо военната дисциплина или установения военен ред, предвидено в особено опасна част на настоящия закон, при отсъствие на вредни последици или при тяхната явна малозначителност може да се признае за военно дисциплинарно нарушение, влечащо дисциплинарно наказание.» Свързано с понятието за обществена опасност на деянието е началото в законопроекта, според което не се наказва онова деяние, което към момента на разглеждането му от съда е загубило обществено опасния си характер поради изменение на общественно-политическите условия или ако към този момент лицето, което го е извършило, по преценка на съда, не е обществено опасно. Това начало е от особено важно значение в преходния период на преминаване към социализма, когато обстановката и съзнанието на хората подлежат на бързо изменение и развитие.

Целесъобразно за войската е уреден въпросът, който засяга изпълнението на началническата заповед — чл. 14. Съгласно законопроекта, изпълнителят на заповедта не носи отговорност за последиците от нейното изпълнение. Отговорност за последиците на нейното изпълнение носи само началникът, който я е издал. Във войсковите устави е въздигнато началото на безпрекословното изпълнение на началническата заповед. С тази разпоредба на законопроекта се обезпечават и активизира заповедоизпълнението във войската и се задължава от друга страна началникът добре да обмисля своите заповеди. Тя е от особено значение при обстановка на война, когато всяко колебание и вредно забавяне могат да донесат нещастие за войската и родината. С нея не се автоматизира заповедоизпълнението. Напротив в законопроекта е подчертано съзнателното изпълнение на началническата заповед. Същото начало, за съзнателното изпълнение, е предвидено и във войсковите правила, където се изисква проява на инициатива при нейното изпълнение.

По нов начин е уреден въпросът за наказване на опита, помагачеството и приготвянето, като се изхожда от понятието за обществената опасност на деянието. Създадена е възможност в някои случаи, както опитът, така и приготвянето да бъдат наказвани с наказанието, което се предвижда за довършеното престъпление. При определянето на наказанието в конкретния случай съдът е длъжен да вземе пред вид редица предпоставки, като изхожда именно от понятието за обществената опасност на този, който е извършил опита или приготвянето, и за опасността от това, което е извършено от него.

Безспорно е, че както опитът, така и приготвянето могат да съставляват такава опасност и за предотвратяването им трябва да има възможност да бъдат наказвани с наказанието, което се предвижда за довършеното престъпление.

Според буржоазното право, независимо от това, че при опита и в случаите на наказуемо приготвяне задължително трябва да се налага по-малко наказание, съдът е задължен в тези случаи да се движи в тесни, строго определени рамки, които му отнемат възможността да наложи справедливо наказание. Резултатът от такова определяне на наказанието по буржоазното право се явява в повечето случаи неотговарящ на правното съзнание и на конкретните нужди.

По нов начин е уреден и въпросът за наказване на помагачите във военните престъпления. Дадена е възможност в известни случаи помагачите да бъдат наказвани с наказанието, което се предвижда за извършителя на престъплението. Това е напълно основателно, като се има пред вид, че в известни случаи помагачите могат да бъдат не по-малко обществено опасни от извършителя на престъплението.

С тази разпоредба съдът добива възможност да направи точна преценка за значението на всеки отделен случай, като изхожда от понятието за обществената опасност на деянията, като и от ролята, която той е имал при извършването на престъплението.

В предлагания проект е въздигнато началото, според което гражданското лице или военното, или приравнено такова, което извърши военно престъпление в съучастие с друго военно или приравнено лице, което има особено служебно качество, се наказва с наказанието, предвидено за извършителя, притежаващо особено служебно качество. Така например, ако едно гражданско лице заедно с един часовой на пост ограбят поста, който се пази от този часовой, това лице, макар че няма качеството на часовой и не му е поверено да пази този пост, може да бъде наказано с наказанието, предвидено за часовоя, комуто е поверен този пост. Или ако едно лице, било то гражданско, военно или приравнено, посегне върху имуществото, поверено на един войсков клучар, в

съучастие с този ключар, това лице, въпреки че не притежава качеството на войсков ключар и не му е поверено да пази или да се разпорежда с войсково имущество, може да бъде наказано с наказанието, предвидено за войсков ключар, комуто лежи специалното задължение да се грижи за това имущество.

Тази разпоредба с оглед пуждите на войската е напълно необходима. Без нея ще останат ненаказани маса такива съучастници, или ще бъдат наказани с наказание, което далеч не съответствува на извършеното от тях и на неговото опасно значение. Действащият военно-наказателен закон третира такива съучастници сравнително леко, а в други случаи при неговото прилагане известна част от такива съучастници оставаха ненаказани.

Като се има пред вид, че действителността и за в бъдеще може да поднесе подобни случаи, тази разпоредба се оправдава. С нея от друга страна се подчертава, че всеки, който извършва престъпление заедно с военен или приравнен, който има особено служебно качество, ще бъде тежко наказан.

За да се улесни борбата с престъпността във войската, създадена е разпоредбата, според която всяко военно или приравнено лице е длъжно да възпрепятства извършването на каквото и да е престъпление от друго военно или приравнено лице, или на престъпление, предвидено във военно-наказателния закон, от когото и да било. За такова лице, когато то е имало власт или възможност да възпрепятства извършването на престъплението, в проекта е предвидено съответно наказание.

При тези случаи началникът, с оглед неговата особена роля и отговорност за състоянието на войската, се третира по-тежко. Ако началникът не вземе мерки за предотвратяване на престъпление от негов подчинен, той може да бъде наказан с наказанието, което се предвижда за извършеното престъпление, когато за това не подлежи на по-тежко наказание, съгласно законите в страната.

Другари и другарки народни представители! Както се казва в мотивите на проекта, съществено отклонение от буржоазната система е създадена във връзка с отговорността на лицата според тяхната възраст. Като се има пред вид, че във войската има лица неавършили пълнолетие и особено във време на война такива лица могат да участват като доброволци или като редовни войници и на тях ще бъдат възлагани важни поръчения, предвидена е възможност, в известни случаи и във връзка с тяхната възраст, да бъдат относително строго наказвани. Съгласно проекта, навършилите 17-годишна възраст носят пълна наказателна отговорност. За останалите лица с по-малка възраст — тези от 13 до 15 години — наказанието задължително се намалява, а за лицата от 15 до 17 години наказанието може да бъде намалено без да се прибегва до аритметичните изчисления на буржоазната система. И тук се изхожда от началото за обществената опасност на лицето и на това, което то е извършило.

Създадена е възможност за отлагане изпълнението на наложеното наказание лишаване от свобода през време на война, като осъденият се изпраща на служба в действащата войска. Ако се прояви като добър защитник на родината, той може да бъде освободен от изтърпяване на наложеното наказание частично или напълно.

Разпоредбата на проекта, която засяга условното осъждане, предвижда по-широка възможност за неговото прилагане в сравнение с буржоазната система. Това е правилно. Тя е в хармония с общите идеи на проекта за индивидуален подход към подсъдимия, понятието за обществена опасност и убеждението, че човек подлежи на развитие.

От материала, предвиден в особената част на проекта, проличава грижата за осигуряване ефикасна защита на най-съществениите военно-правни блага — личния състав, духа и материалните средства на войската. Голямо преимущество представлява особенният строеж на текстовете. Всеки текст се състои от подстави, средишно място между които заема един обикновен подстав, от който постепенно се отива от по-леките към по-тежките случаи.

Престъпленията измяна, предателство и шпионство по наказателния закон, когато бъдат извършени от военно или приравнено лице, са възведени като военни престъпления и се наказват при отегчаващи обстоятелства. Това е напълно оправдано пред вид на тяхната особена опасност за обществото и войската, особеното доверие на нашия народ към тези лица, тяхното задължение за върност и характера на службата им. Предвидени са и специални престъпления: военна измяна, предателство и шпионство, за които е характерна специалната предателска цел. В живота на войската могат да съществуват такива престъпления.

Напълно оправдано от гледище на военните интереси е прокарано задължението за всеки военнослужащ да проявява инициатива при неотложни обстоятелства и да предизвиква своевременно отдаване на заповед от страна на началника, когато такава заповед не е отдадена, а се налага от обстановката. Надрите на българската народна войска успешно се възпитават към проявяване на инициатива, по все пак нужно е да се предвидят разпоредби за наказване на ония, които не проявяват инициатива.

С оглед на специалните нужди на войската в проекта са предвидени състави за престъпления, свързани с военната тайна. С тези състави са обхванати случаите, които не се предвиждат в закона за опазване на държавната тайна. Строгото спазване на военната тайна е важно условие за успешната дейност на войската. Във връзка с изпълнението на военните задължения на военнослужащите стават известни редица сведения, които не подлежат на разгласяване. Врагът винаги полага изключителни усилия, за да се добере до това, което става в нашата войска. Най-нищожните наглед сведения могат да бъдат от полза за него и да нанесат значителна вреда на нашата войска. Затова проектът предвижда строго наказание както за умишленото, така и за непредпазливото разгласяване на сведения от военни

характер и за неспазване установените правила за запазване на военната тайна.

За престъпленията във връзка с отклонение от военната служба са предвидени засилени санкции в сравнение с действащия военно-наказателен закон. Предвидени са допълнителни случаи на отклонение от военна служба, които не бяха засегнати в същия закон. Нарушението на почетното задължение на градина да служи във войската и, когато той е под знамената, да бъде в постоянно разположение на своите началници е тежко престъпление към родината. С тези престъпления се засяга сериозно дисциплината във войската и се посяга върху нейната готовност за действие.

Създадени са разпоредби за престъпленията, с които се посяга върху подчинеността и военната чест. Пред вид на особеното място на началника и старшия във войската и особения характер на служебните отношения между началника и подчинения и между старшия и младшия, за лишаването от живот на тези лица се предвижда налагането на най-тежкото наказание.

С оглед значението на материалния фактор за победата, в проекта е засилена защитата на военното имущество. Борбата за всяко престъпно отнасяне към това имущество е борба както за спестяване на общонародните средства, така и за укрепване боеспособността на войската. Посвятането под каквато и да е форма върху военното имущество съставлява тежко престъпление. Като се има пред вид, че на войската обикновено се нанасят по-големи вреди от нехайно отношение към нейното имущество, отколкото от преките фракби, присвояване и пр., за такова нехайно отношение са предвидени строги наказания.

Ползува се със засилена защита и личната собственост на военнослужащите срещу посегателствата от друг военнослужащ. Тая защита е оправдана, като се има пред вид отношението на доверие, което трябва да съществува между военнослужащите.

Характерна е разпоредбата, според която военният или приравненият, който нехайно изпълнява служебните си длъжности и от това произлизат или явно могат да произлязат вредни последици, се наказва със съответното наказание. Тази разпоредба оправдава памира място в проекта, като се има пред вид изказването на др. министър-председател Георги Димитров против формалното отношение при изпълнението на задълженията от всеки, независимо от това какво място заема. Предвиденият частен случай за наказване нехайното отношение към военното имущество тук е разширен в общо правило, с което се обхващат всички случаи на дейност на служебните лица във войската.

Предвидени са разпоредби, които уреждат неуредена в стария военно-наказателен закон материя относно нарушаване специалните правила по охраната на държавната граница, такива, засягащи военно-морската служба, правилата на летенето и подготвката към него и правилата за водачите на моторни средства. Нарушенията на тези правила на практика са възможни, имат отношение към охраната на нашата страна, от значение са за боеспособността на войската и предвиждането им е оправдано.

Изчерпателно са уредени и случаите на престъпления във връзка с военните действия както в, така и въвн от района на тези действия. За тези престъпления, поради особения им характер и обстановка, при която се извършват, е предвидена засилена наказуемост.

Възведено е като престъпление посегателството върху личната чест и имота на мирното население, разрушаването и повреждането на частно имущество, когато това не се налага от военни пужди, а също така отнемането от ранени или пленници вещи и обираването на убити на бойното поле.

Въздигнати са като престъпления неправилното и жестоко отнасяне към ранените или военнопленниците от неприятелска войска и злоупотребленията със знамената на Червения кръст и Червения полумесец. Тези разпоредби подчертават новото отношение на нашата народна войска към гражданите на другите страни и са в хармония с правилата на международното право и поетите международни задължения.

С този законопроект, както спомена и др. министър, се узаконява забраната на боя във войската. За народния командир, за разлика от буржоазния, е недопустимо да използва това средство за възпитание и обучение.

Другари народни представители и представители! Предложеният законопроект дава най-пълна защита на народната ни войска и като така от името на земеделската парламентарна група аз заявявам, че ще го гласуваме на първо четене.

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Има думата министърът на народната отбрана др. генерал Георги Дамьянов.

Министър генерал-лейтенант Георги Дамьянов: (От трибуната) Другари и другарки народни представители! Деветосептемврийското народно антифашистко въстание, подготвено и проведено от Отечественния фронт под ръководството на Българската работническа партия — комунисти и при решителната помощ на Червената армия, откри нова ера в историята на нашия народ.

Властта, която бе изтърпната от ръцете на капиталистическата буржоазия на експлоататорското монархо-фашистко малцинство, премина в ръцете на грамадното мнозинство от народа. Започна процес на дълбоки демократични преобразования в обществено-политическия, стопанския и културния живот на страната. Този процес засегна и войската. Нейното основно устройство за превръщането ѝ в истински народна войска, започнало на 9 септември, продължи и след тази дата.

Още на 9 септември 1944 г. голяма част от офицерите, извършили тежки престъпления спрямо народа, бяха освободени от войската. Във войската се вляха голяма част от партизаните, политзатворниците, концлагеристите и изтърпнатите партийни

работници. Създаден бе помощник-командирският институт. При активното участие на помощник-командирите нашата армия, съвместно със съветската армия, прояви небивала храброст. Тяхната зорка бдителност решително допринесе да бъдат своевременно открити и премахнати от войската останалите в нея противонародни елементи и заменени с верни народни синове.

Пътят за цялостното изграждане на така обновената българска народна войска бе широко отворен. Морално-политическата подготовка бе поставена на здрава демократическа основа. В строевата и бойната подготовка бяха достигнати в късо време значителни успехи.

Пред нас обаче стоят още много тежки и отговорни задачи. Черпейки поука от опита на мощната и непобедима съветска войска, с помощта и под ръководството на Българската комунистическа партия и лично на др. Димитров, свързана неразривно с народа, войската ще продължи да гради своята мощ, за да стане още по-голям страж на свободата, независимостта и териториалната цялост на родината.

Значителна пречка по пътя на цялостното изграждане на войската се явяват известни отживелици от миналото, които час по-скоро следва да бъдат ликвидирани. Такива отживелици са и старите закони, които са още в сила и уреждат нейния живот.

Създаването на нови закони е необходимо условие за бързото доизграждане на войската. Чрез тях ще се създаде нова народнодемократична военна законопост.

Приемането на Димитровската конституция и животът в българската народна войска дебело подчертават тази нужда.

Военно-наказателният закон от 29 декември 1937 г. е в пълно противоречие с Конституцията и новите нужди на войската. Рожба на буржоазната система, той носи органичните недостатъци на тази система, които са толкова съществени, че отстраняването им не би могло да стане по пътя на изменението, допълненията или стремежа за наляване ново съдържание в неговите отживели форми.

В този закон липсват постановления, които да уреждат съществени за войската наказателно-правни институти. Други институти са уредени по начин, който не отговаря на днешните демократически изисквания.

В особената част на действащия военно-наказателен закон не са предвидени състави за престъпления, които на практика са възможни, и по този начин се създава трудност или невъзможност за подвеждането и наказването на техните извършители. Налага се да бъдат въведени редица нови състави за военни престъпления, чиято опасност за войската не буди съмнение. Други текстове напълно са загубили своето значение и следва да бъдат премахнати от военно-правната система.

Неподходяща е и системата на наказанията в действащия военно-наказателен закон при днешната обстановка. Тя не отговаря на повото правно съзнание на нашия народ. Голяма част от предвидените в особената част на този закон наказания по степен не съответствуват на степента на обществената опасност на престъпленията.

Налага се следователно създаването на нов военно-наказателен закон, който да отговаря на нарасналите изисквания на практиката във войската и на нейните военни съдилища и да е съобразен със съвременното състояние на научната мисъл в областта на наказателното право.

За създаването на такъв закон са налице необходимите условия. Практиката на българската народна войска от 9 септември насам и особено опитът на Червената армия са голямо богатство в това отношение. За значението на опита на армията на Съветския съюз др. Димитров в една от своите речи казва: «Нашата армия и армията на всички демократични страни са щастливи, че днес съществува такава една могъща, велика, свободолюбива и изпитана в най-тежките боеве против фашизма в последната световна война армия — героичната съветска армия. . . Учете се ден и нощ от опита, от стратегията и военното изкуство на непобедимата съветска армия.» (Ръкописания)

Проектът за нов военно-наказателен закон е съобразен с Конституцията и с новите пужди на войската. В него са отразени бойният и мирновременният опит на нашата народна войска, този на народно-освободителната ни войска, опитът на българската войска отпреди 9 септември 1944 г., критично преценен, и с пълни шени е черпено от пребогатия опит на братската Червена армия. Широко е използвана правната доктрина и практика на Съветския съюз и народно-демократичните страни, като е държано сметка за етапа на историческото развитие, в който се намираме, и специалните условия, при които живеят и се развиват нашият народ и войска.

Основанието за създаването на военно-наказателен закон отделно от общия наказателен закон се корени в особения характер на войската като обществена организация, нейната роля в народната държава, особеностите на военния бит, военната дисциплина и установения в нея правен ред.

Този особен характер на войската обуславя създаването на институти, които съставляват значителни видоизменения в сравнение с общите наказателно-правни институти, както и такива, които са специални само за войската. Тези институти и по количество са напълно достатъчни и налагат създаването на отделен военно-наказателен закон.

Основните положения, върху които се крепи мощта на войската, като нуждата от строго и точно изпълнение на военните задължения, заповедоизпълнението и принудата към подчинение, института на началника и грижата за охрана на неговия авторитет, значението на инициативата, съзнателната дисциплина и високия дух във войската, особените задължения за опазване войсковото имущество, специалната възпитателно-

изправителна цел на военното наказание и пр., налагат специална правна защита и уреждане.

Създаването на военно-наказателен закон, отделно от общия наказателен закон, не е в противоречие с правилото за задължителното единство, което трябва да съществува между тези два закона. Това единство е осъществено със специална разпоредба в проекта, според която постановленията на общия наказателен закон се прилагат и при военните престъпления, доколкото в проекта не е предвидено тяхното отменяване или изменение.

Проектът по начало съдържа само особените положения. В него обаче по необходимост са поставени и някои общи принципи, мястото на които е в общия наказателен закон, и когато този закон претърпи коренно изменение или бъде създаден нов такъв, тези принципи ще бъдат прехвърлени в него. Създателите на новия общ наказателен закон, като отчетат нуждата от тези принципи и като имат пред вид етапа на нашето развитие, по необходимост ще трябва да ги възприемат, защото те са наложени от живота, приложени са от страни с по-напреднал стадий на социалистическо развитие и са се оказали годно средство за изграждането на социализма и на новия тип войска.

С приемането на тези принципи в новия общ наказателен закон единството между него и военно-наказателния закон ще бъде напълно осъществен.

Другари и другарки народни представители! Проектът за нов военно-наказателен закон е изграден върху съвършено нова основа. Той съдържа правни положения, коренно различни от сега действащото у нас общо и военно-наказателно право. Ето по-съществените от тях.

Действието на проекта е ограничено само по отношение на военните и приравнените към тях лица. По изключение неговото действие се простира и спрямо гражданските лица, когато извършат престъпления в съучастие с казаните две основни категории лица — военните и приравнените лица.

Предвижда се прилагане на закона и по отношение на миналите в запаса офицери, на които е предоставено правото да носят военна униформа, за извършени от тях военни престъпления. Следователно, когато подобни лица извършат престъпления по военно-наказателния закон, макар и да нямат вече качеството на военен или приравнен, те ще отговарят по този закон. Тази разпоредба е създадена с оглед на това, че тия лица с факта на носене военната униформа алгажират престижа на войската и биха могли да използват своето положение и да извършат престъпления, които имат отношение към отбраната и към въоръжените сили. Тази разпоредба е съобразена с дисциплинарния устав на Българската народна войска.

За разлика от буржоазната правна система, в проекта е дадено определение на военното престъпление чрез излагане неговите съществени и необходими материални белези. Съгласно това определение военно престъпление е всяко деяние, извършено от военен или приравнен, с което се накърнява или поставя в опасност боеспособността на въоръжените сили на Народната република България, военната дисциплина и установеният във войската правен ред. Този начин на определяне понятието военно престъпление съществува само в законодателството на Съветския съюз и напоследък вече се възприема от други народно-демократични страни.

Даването определение на военното престъпление с неговите материални елементи има големи преимущества. Чрез него се подчертава, че военното престъпление е такова деяние, което има обществено опасно значение и в частност — такова значение за войската, а не това, което формално е зафиксирено в закона като престъпление, каквато е системата на буржоазните закони. Чрез изброяване на признаците на военното престъпление то лесно може да бъде отлучено от другите невоенни престъпления и по този начин се отстранява опасността от разширяване или стесняване кръга на военните престъпления.

Във връзка с другите разпоредби на проекта постигат се важните практически цели, а именно:

1. Могат да се разграничат престъпленията от дисциплинарни грешки, представляващи маловажни нарушения на реда на военната служба и дисциплината, за които се налагат дисциплинарни наказания от началниците във войската.

2. Създава се една сигурна мярка за прилагане правилото на аналогията, което преди известно време бе възприето у нас с изменението на наказателния закон.

3. Създава се и прилага принципът, съгласно който отговорността отпада напълно, когато е извършено едно деяние, с което, макар и формално да се нарушава военно-наказателният закон, но поради това, че това деяние е явно малозначително и не е предизвикало вредни последици, не може да се счита, че има характер на обществено опасно деяние. Военно-наказателният закон, като си служи със състави за конкретно определяне на престъпленията, често пъти с тези състави обхваща и такива незначителни деяния, които по своята същност не представляват обществена опасност. За такива случаи е създаден този принцип.

4. Възприема се и се прилага принципът, според който не се наказва извършителят на престъпление по военно-наказателния закон, което към момента, когато се разглежда от съда, поради настъпни изменения в обществено-политическите условия, е загубило обществено опасния си характер или извършителят към този момент е престанал да бъде обществено опасен. Преценка в това отношение се прави от съда. Този принцип е възприет от съветската система и не съществува в никоя буржоазна система. Той е от особено важно значение в преходния период на преминаване към социализма, когато обстановката и съзнанието на хората подлежат на революционно изменение и развитие.

Даването материална характеристика на понятието военно престъпление създава възможност да се подхожда индивидуално към всеки конкретен случай, поставен на разглеждане.

В нашата Армия, както и в другите народни армии, последователно е прокарано началото за единоличната заповедна воля на командувачето и началото за безпрекословното подчинение на тази воля. Съгласно дисциплинарния устав на българската народна войска, военната дисциплина задължава всеки военен да изпълнява точно изискванията на законите, уставите, заповедите и нарежданията на началниците. Всеки началник е длъжен решително и твърдо да взисква за строго спазване на военната дисциплина, постоянно да възпитава своите подчинени в дух на неотклонно изпълнение на всички нейни изисквания. Заповедта на началника е закон за подчинения. Тя трябва да бъде изпълнена без противоречие и роптание, точно и в срок. В случай на явно неподчинение или съпротивление от страна на подчинения началникът е длъжен да вземе всички мерки за принуждаването им към изпълнение на дадената заповед, като в краен случай, нетърпящ отлагане, той е длъжен да употреби и оръжие.

Само безпрекословното подчинение във войската може да създаде такова единство на волята на военнослужащите, което дава възможност на началника да направлява техните усилия в дадено място и време към определена, налагаща се от служебните изисквания цел.

От принципа за безпрекословното, точното и в срок изпълнение на началническата заповед трябва да следва по необходимост и пълната неотговорност на подчинения за последствията от нейното изпълнение. За тези последствия следва да отговаря само началникът.

Ето защо в проекта е създадена разпоредба, съгласно която подчиненият, който изпълнява началническа заповед, не носи отговорност за извършеното от него в изпълнение на тази заповед. За дадената престъпна заповед и за евентуалните последици от нейното изпълнение носи отговорност началникът, който я е дал.

С тази разпоредба се обезпечават и активизира заповедоизпълнението във войската и се задължава, от друга страна, началникът добре да обмисли своите заповеди. Тя е от значение особено при обстановки, свързани с опасност, каквито са нормалните случаи през време на война. Без тази разпоредба биха се отворили вратите на колебанието и вредното забавяне изпълнението на заповедта.

Прилагането на тази разпоредба в Отечествена война от великата Червена Армия, а също така и в мирновременния период на нейното развитие напълно подчертава нейната необходимост. В това отношение характерни са думите на др. Сталин, който казва: «Заповедта се дава не да се умува по нея, а да се изпълнява.»

При наличност на началнически кадри, израсли идейно-политически, опасност от издаване на престъпни заповеди почти не съществува, или такива случаи ще бъдат извънредно редки и без решаващо значение. Издигането на идейно-политическото ниво на началника и предвиждането на тежки наказания за в случай на издаване от него на престъпни заповеди е реалната гаранция, че такива заповеди няма да бъдат издавани.

Ако се допусне на подчинения да обсъжда законосъобразността на заповедта и, във връзка с това, ако се предвиди отговорност за него в случай на изпълнение заповед, който предписва извършване на престъпление, биха се получили последици вредни за войската.

Системата на наказанието, в сравнение с действащия военно-наказателен закон, е опростена. Тя е нагодена съобразно съвременните схващания за ролята на наказанието и условията на войсковия бит.

Наказанието доживотен строг тъмничен затвор е премахнато. Това наказание не отговаря на възпитателно-исправителната роля на военното наказание. Със своята присъда съдът трябва да отчете дали лицето, извършило престъпление, е поправимо или не. На всяко лице, което съдът признае, че подлежи на исправление, трябва да се даде възможност, след престояване на известно число години в затвора, да излезе в живота. Обществото няма интерес да държи такива лица в затвора до края на техния живот.

Вместо наказанието доживотен строг тъмничен затвор, в проекта е предвидено наказанието лишаване от свобода от един ден до двадесет години. Този срок е напълно достатъчен да бъде превъзпитано лицето, което подлежи на превъзпитание.

Освеш смъртното наказание, което се налага само в изключително тежки случаи, в проекта се предвижда само един вид лишаване от свобода. Подразделението на наказанията по действащия военно-наказателен закон на военен затвор, гарнизонно или казармено запитане и глоба, като главни наказания, е премахнато. То не отговаря на настъпилите изменения в извършването на наказанието.

Лицата, които се намират на военна служба, съгласно проекта, извършват наложеното им наказание във военно-исправителни места. Подробности по това извършване ще бъдат уредени с правилник. По начало, наложените от военните съдилища наказания ще се извършват в общите затвори на страната. За тези обаче лица, за които командването признае, че подлежат на бързо исправление и следва да бъдат запазени за войската, се дава възможност да извършват наказанието във военно-исправителните места, които са специални войскове части. В тези места осъдените военнослужащи, обикновено за по-леки престъпления, ще бъдат поставяни при специален режим, чрез който те им се даде възможност да бъдат превъзпитани и да получат необходимата военна подготовка, каквато биха получили във войсковите части.

Съгласно проекта, при определяне на наказанието особено строго се третира началникът във войската, който извърши престъпление в съучастие със свой подчинен. Военно-наказателното право при определяне отговорността на отделните съучастници държи сметка за служебните отношения между тях. Отговорността на началника при участието в престъпната му дейност на негови подчинени се определя от особеното му служебно положение. Участвайки заедно с подчинен в извършване на престъпление, началникът оказва морална подкрепа на подчинения и със своя авторитет укрепва неговата престъпна решимост. Даже минимално участие на началника в престъплението на подчинения съставлява значителна опасност за военната дисциплина. Началникът, който трябва да служи за пример на подчинения си както в службата, така и във от нея, трябва да бъде по-строго наказан. Ето защо, независимо от степента на неговото участие, за него е предвидена отговорност не по-малка от тази на главните виновници — негови подчинени.

Според буржоазното наказателно право, когато съдът при разглеждане на едно дело признае, че престъплението е извършено при многобройни или особени смекчащи обстоятелства, той може да наложи по-малко наказание. В проекта е запазена тази възможност, обаче в начина на определяне на наказанието в тези случаи съществува чувствителна разлика. В буржоазното право съдът е задължен да се движи в тесни, строго определени рамки и граници, които на практика са една пречка за определяне на едно индивидуализирано наказание. В проекта е премахнато това неудобство и съдът добива възможност, като не е обвързан с формалистиката на буржоазното право, да наложи наказание, което най-много отговаря на конкретния случай.

Във войската има на служба — а особено във военно време — има — непълнолетни лица. Като се има пред вид повишеното интелектуално и идейно-политическо ниво на младежите, които разбират смисъла и значението на това, което вършат, в проекта, като отклонение от общото наказателно право, са създадени особени разпоредби във връзка с тяхната наказуемост. Навършилите 17-годишна възраст, извършили военно престъпление, носят пълна наказателна отговорност. За останалите лица с по-малка възраст — тези от 13—15 години — наказанието задължително се намалява, а за лицата от 15—17 години наказанието може да бъде намалено, като при определяне на тяхното наказание съдът не е задължен да прибегва до аритметичните изчисления на буржоазната система. И тук се изхожда от началото за обществената опасност на лицето и на това, което то е извършило.

В проекта е вложено друго ново начало с разпоредбата, която дава възможност на съда във време на война да отложи изпълнението на наказанието лишаване от свобода във всички случаи, когато това наказание не е наложено за престъпленията измяна, предателство и шпионство, като осъденият се изпраща на служба в действащата войска. Ако това лице до края на войната се прояви като добър защитник на родината, то може да бъде освободено напълно или частично от извършване на наложеното му наказание. Освободените напълно от наказание от момента на освобождаването им се считат за неосъждани. Предвидена е също възможност за заличаване на осъждането на убитите в боя и за освобождаване от наказание на уволнените от действащата войска поради инвалидност.

Тази разпоредба е създадена, като се изхожда от началото, че човек подлежи на изменение и развитие в зависимост от условията, при които бъде поставен да живее и работи. Опитът на братската Червена Армия през периода на великата Отечествена война напълно потвърждава правото на съществуване на това начало. Една голяма част от изпратените при тези условия лица на фронта са проявили чудеса от храброст, като някои от тях са добили дори званието «герой на Съветския съюз» и по този начин след свършването на войната са влезли в живота напълно реабилитирани.

С настоящия проект са премахнати тесните рамки на закона за условното осъждане. Предоставена е голяма възможност на съда да пресъжда, в зависимост от степента на обществената опасност на осъдения и на извършеното от него деяние, дали да отложи изпълнението на наказанието.

Условното осъждане може да бъде приложено при осъждане на лишаване от свобода до три години, а не до една година, както е в буржоазната система. Съгласно проекта изпитателният срок се определя от съда в присъдата и не може да бъде по-малък от три години и по-голям от шест години. Според буржоазната система изпитателният срок е тригодишен за всички случаи.

С тази разпоредба на проекта се дава възможност на съда да подхожда индивидуално към хората. Осъденият се оставя на свобода под респекта на отложената присъда за срок, определен от съда, и ако в този срок се прояви като добър гражданин и не извърши друго престъпление, осъждането се счита за нестално. Прилагането на условното осъждане е една от формите на възпитание в наказателното право и е необходимо за войската, където възпитанието е постоянен метод на работа.

В особената част на проекта са поставени текстовете, чрез които се осигурява охраната на най-съществените военноправни блага — личният състав, духът и материалните средства.

Голямо преимущество на проекта е особеният строеж на текстовете. Всеки текст се състои от редица подсъстави, среднично място между които заема един обикновен подсъстав, от който постепенно се отива към по-тежките и по-леките случаи. За всеки отделен подсъстав, отговарящ на отделен случай, е предвидено съответното наказание.

По този начин, с предвиждане на отделните подсъстави и съответните за тях наказания, се пресича възможността от осъде-

бен произвол. В самите подсъстави наказанията са дадени в достатъчно широки рамки и се създава възможност за съда, след като е подвел деянието към даден подсъстав, да подходи конкретно и като вземе пред вид отегчаващите и смекчаващите обстоятелства, при които е извършено това деяние, да определи най-подходящото наказание.

Престъпленията измяна, предателство и шпионство, предвидени в наказателния закон, са въздигнати в проекта като военни престъпления, когато са извършени от военни или приравнени лица, и се наказват по-тежко.

Пред вид на това, че могат да съществуват в живота и специални престъпления военна измяна, предателство и шпионство, за които е характерна специалната предателска цел, в проекта са предвидени специални състави за тези престъпления.

За създаването на тези разпоредби се е изхождало от голямото доверие на народа към лицата, военни или приравнени, особеното задължение на тези лица за вярност към народа и от естеството на работата, с която са натоварени. В преходния период за изграждане на социализма, когато класовата борба се изостря, и при съществуващото капиталистическо обкръжение на нашата страна и повишената активност на врага извършването на тези престъпления може да се очаква, поради което наказуемостта в проекта е засилена.

За престъпленията по отклонение от военна служба, предвид на това, че те засягат сериозно дисциплината във войската и могат да се отразят вредно върху нейната готовност за действие, са предвидени достатъчно тежки наказания.

Предвидени са състави за престъпления, с които се посяга върху подчинеността и военната чест. С оглед на тяхната особена важност, за тежките случаи е предвидена засилена наказуемост. Пред вид на особеното място на началника и старшия във войската и особения характер на служебните отношения между началника и подчинения и между старшия и младшия, за лишаването от живот на тези лица е предвидено най-тежкото наказание.

В проекта е осигурена засилена защита на военното имущество. Охраняват се военните вещи изобщо, повереното за пазене или разпореждане имущество и дадените за лично употребление по служба вещи. Освен това, предвижда се такава защита и за личните вещи на военнослужащия.

Едно от съображенията за тази засилена защита е новото отношение към общонародната собственост, каквато общонародна собственост е и военното имущество. Освен това предметите за въоръжение, снаряжението, облеклото, хранителните припаси, санитарните материали и всички други видове военен материал са от голяма важност за войската. Те са материална база и един от главните елементи, върху които се изгражда нейната бойна мощ. Борбата с всяко престъпно отношение към това имущество е борба не само за спестяване народните средства, но и за укрепване боеспособността на българската народна войска.

Грижата за запазване на военното имущество лежи на всеки командир и боец. Предвидени са състави за кражба, обсебване, унищожаване, повреждане, неполагане достатъчно грижи за управлението, стопанисването и запазването на имуществото, предаването в ползуване на друго лице не във връзка със служба, изпозвуването на имуществото не съгласно неговото предназначение, вземането в залог, купуването или придобиването по друг начин на военна вещь, когато това е извършено умишлено или по небрежност.

Посагането върху военното имущество под каквато и да било форма съставлява тежко престъпление. Достатъчно тежко се наказва нехайното отношение към имуществото, като се има пред вид, че на войската се нанасят по-големи вреди от такова нехайно отношение, отколкото от преките кражди, обсебвания и пр.

Личната собственост на военнослужащия се ползва със засилена защита срещу посегателство от страна на друг военнослужащ в сравнение с общото наказателно право, защото с такова посегателство се накърнява отношението на доверие, което трябва да съществува между военнослужащите.

Под рубриката «дължностни престъпления», в проекта са предвидени разпоредения за злоупотреба, превишаване на власт, бездействие с власт и нехайно изпълнение на служебните длъжности. Тук са обхванати такива видове деяния, които могат да се извършват само от длъжностни лица във войската, свързани със служебната дейност на тези лица и по същество представляващи отстъпление от техните задължения.

Злоупотребата с власт, т. е. употребяване на властта не съгласно нейното предназначение, се наказва във всички случаи.

Превишението на власт, т. е. излизането във от пределите на властта или пълномощието, определено със закон, правилник или заповед по войската, се наказва само когато от това произлязат или могат да произлязат вредни последици.

С тези разпоредби не се убива инициативата във войската. С тях се преследва само неправилното и противовойсково употребяване на властта. Напротив в проекта е създадено законно задължение за всеки военнослужащ да проявява инициатива в интереса на службата, а от друга страна бездействието с власт при задължение да се действа се наказва като престъпление от особена важност. За бездействието с власт се предвиждат големи наказания, тъй като чрез него много често може да бъдат нанесени на войската големи вреди.

Предвиденият частен случай за наказване нехайното отношение към военното имущество тук се разширява като общо правило и се обхваща останалите случаи от дейността на служебните лица във войската.

С разпоредбата за нехайното изпълнение на служебните длъжности се преследва формалното отношение на военнослужащия към неговите задължения. Съгласно Конституцията защитата на отечеството е върховен дълг и въпрос на чест. Войската е главният фактор при тази защита и тя може да изпълни своето предназначение, когато нейните длъжностни лица полагат максимални усилия при нейната подготовка и действия.

Изчерпателно са уредени случаите на престъпления, с които се нарушават особените правила на военната служба и такива, които са насочени против военния караул или копвой. Тук са обхванати широк кръг случаи на възможни, съществени за войската посегателства, които при действащия военнонаказателен закон оставаха ненаказани.

Обхванати са и случаите, които се отнасят до нарушение правилата за охрана на държавната граница, които също така не са уредени в действащия военнонаказателен закон. На караула, конвойния, граничния, дневалния, пазача или на лицата от състава на действащия военен охранителен орган на важни държавни интереси. Неизпълнението на задълженията от тези лица, а от друга страна и посягането върху същите лица създава опасност за тези интереси, поради което в проекта са предвидени строги наказания за тези неизпълнения и посегателства.

В проекта са поставени разпоредби, които засягат нарушаване особените правила за употребата на технически бойни средства, за разлика от действащия военнонаказателен закон, който не съдържа такива разпоредби.

Строги санкции са свързани с посегателствата върху личността, честта и имота на мирното население в района на военните действия, разрушаването или повреждането на държавно и частно имущество, когато това не се налага от военни нужди, а също така отнемането на вещи от ранени или пленници и обирът над убити на бойното поле. Въздигнати са като престъпления жестоко отношение към военнопленниците от неприятелската войска, неизпълнението на задълженията за грижа и лечение на болни и ранени военнопленници и злоупотребата със знаците на Червения кръст и Червения полумесец.

Тези разпоредби са поставени в проекта, като се изхожда от новото отношение на българската работническа класа и трудещите се и на нашата народна война към гражданите на другите страни. За българския войник е недопустимо извършването на престъпления от този характер. Тези престъпления са от естество да засегнат морала, авторитета и доверието в българската войска. Отечествонофронтската България се стреми да държи високо и неопетнено звание войник. В уставите на войската дебело е подчертано задължението на всеки военнослужащ да спазва нормите на международното право и поетите международни задължения. При възпитанието в народната войска особено много се възиска в това отношение.

В своята гребителска война фашистките орди на Хитлер не спазваха никакви норми на международното право, извършваха действия против схващанията за морал на възмущения човек и по този начин предизвикаха справедливото гълтурение на световната свободолубива обществена съвест. Съгласно проекта нарушителите на тези норми и задължения се наказват със строги наказания. Тези разпоредби узаконяват възбраната на така нареченото «напоследък» в международното наказателно право престъпление «геноцид». Това престъпление съставлява нов вид най-тежко международно злодеяние. По същество то е поголовно изтръбление на цели нации и народи заради тяхната расова или национално-верска принадлежност. Този нов вид престъпление намери отражение в уставите на Нюрнбергския и Токийския трибунали, които съдиха военнопредстъпниците от последната война, и в резолюцията на Общото събрание на Организацията на обединените народи от 21 ноември 1947 г.

В предлагания проект е предвиден текст за престъплението побой, нанесен от началник на подчинен. Боят в никой случай не може да бъде използван като учебно и възпитателно средство в народната войска, за разлика от буржоазната. Народният и добре подготвен командир разполага с много по-сигурни и изпитани средства за обучение и възпитание, като убеждаването, обясняването и пр. Когато тези средства се окажат безрезультатни, началникът има възможност да налага предвидените в дисциплинарния устав наказания и евентуално да възбуди наказателно преследване по военнонаказателния закон, но в никой случай не може да прибегва до употребата на боят. С последните разпоредения на проекта се дава възможност на войските началници, който има право да възбуди наказателно преследване спрямо своите подчинени, в случаите, когато е извършено престъпление, за което е предвидено наказание по дисциплинарния устав или наказанието лишаване от свобода, да наказва виновния със своята дисциплинарна власт. Тази възможност началникът има само тогава, когато от деянието няма вредни последици или настъпват последици са явно малозначителни, поради което това деяние може да се признае за дисциплинарно нарушение. В този случай на началника е дадено право да издава постановления за възстановяване на причинените вреди и загуби на държавата на стойност не повече от 15.000 лв. Тези постановления не подлежат на обжалване, обаче могат да бъдат изменявани и отменявани от по-горния началник по реда на надзора. Тези разпоредения са напълно целесъобразни за войската. Военният началник, който добре познава своите хора, обстановката, при която е извършено деянието, и най-добре чувства неговото отражение във войската, може в тези случаи сполучливо да отсъди и да накаже сам дисциплинарно виновния или да го предаде

на съд. Издаването на постановление от началника ще се прилага в случаите, в които няма никакво съмнение, че държавата е оцелена и когато не може да става спор за размера на нанесените вреди и загуби.

Другари и другарки народни представители! Предлагаият проект за нов военно-показателен закон осигурява възможността за охрана на българската народна войска като една от гаранциите за нейното развитие и успехи, за да може тя да се превърне в гранитен страж на националната свобода и независимостта на България и непоколебим защитник на великите завоевания на 9 септември. С приемането и гласуването на проекта ще се допринесе за доизграждането на една подготвена и предана на българския народ войска.

Да живее нашата народна войска! (Ръкоплескания)

Да живее нашето отечественофронтовско Правителство! (Ръкоплескания)

Да живее Народната република България и нейният вожд др. Георги Димитров. (Бурни и продължителни ръкоплескания от всички, станали прави)

Да живее непобедимата съветска армия, светъл пример на всички народно-демократични армии, и нейният гениален вожд генералисимус Сталин! (Бурни и продължителни ръкоплескания от всички, станали прави).

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Разискванията по първото четене на проекта за военно-показателния закон са приключили. Пристъпваме към гласуване законопроекта на първо четене.

Ония другари народни представители, които приемат по принцип, на първо четене, проекта за военно-показателния закон, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Има думата другарят министър на народната отбрана.

Министър генерал-лейтенант Георги Дамянов: Понеже няма предложение за изменение на текста, одобрен от законодателната комисия, аз моля Великото народно събрание да гласува законопроекта на второ четене. (Ръкоплескания)

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с предложението на другаря министър на народната отбрана, проектът за военно-показателния закон да бъде приет на второ четене, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля докладчика на законодателната комисия да докладва законопроекта на второ четене.

(Докладван от докладчика Владимир Димчев, законопроектът бе приет на второ четене заедно с предложените от комисията поправки и прибавки, без изменение и без разисквания)

Пристъпваме към разглеждане на последната точка от дневния ред:

Второ четене на законопроекта за наследството.

Моля др. докладчик на законодателната комисия да докладва законопроекта на второ четене.

Докладчик Павел Цолов (к): Другари и другари народни представители! Законопроектът за наследството беше сложен отново на разглеждане в законодателната комисия в днешното й заседание и тя направи няколко дребни поправки, върху които из предварително ще спра вашето внимание.

Най-напред в буква «а» на чл. 3 се прибавиха думите «или ако е амнистирано». Така както беше редактирана тази буква от чл. 3, амнистията беше изключена от обстоятелствата, които премахват недостойнството. Комисията намери, че това е неправилно поради туй, че амнистията е един държавен акт, който заличава изцяло престъпното деяние, и следователно логично е да се приеме, че то премахва и недостойнството. Поради тези съображения именно бяха прибавени тези думи «или ако е амнистирано» — касае се за престъпното деяние.

На второ място в чл. 12, алинея първа, думата «занимава» се замени с думата «занимават». Тази поправка се прави, защото фразата се отнася за наследниците, в мнозинство число, а не за наследодателя.

На второ място в чл. 14, алинея втора, думата «никой» се замени с думата «всички». Комисията намира, че тази дума по-правилно изразява мисълта на съставителите на законопроекта и мисълта на комисията. Трябва по един несъмнен начин да се разбира, че се отнася за всички завещателни разпоредения, които са предвидени в първата алинея на този член.

На четвърто място в чл. 50, в който първоначално беше предвидена в законопроекта тригодишна давност, а комисията предвидя 10-годишна давност, в днешното заседание комисията намери, че предвидената от нея 10-годишна давност е голяма и затова прие, тя да бъде петгодишна.

На последно място § 3 от «Преходни разпоредби» претърпя малко корекция в редакцията си, която беше получил при първото разглеждане в комисията, а именно премахна се последната фраза: «ако за допълнение на давността по стария закон се изисква по-дълъг срок». Комисията намира, че тази добавка е безсмислена и че на практика няма да има никакво приложение.

Сега ще ви докладвам законопроекта в окончателната му форма и текст, които доби при второто разглеждане в комисията. (Чете)

«ЗАКОН

за наследството.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни със заглавието на законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Глава I

Общи разпоредби.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с подзаглавието на глава I, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 1. Наследството се открива в момента на смъртта в последното местожителство на умрелия.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 1, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 2. Не може да наследява нито по закон, нито по завещание:

- а) който не е заченат при откриване на наследството и
- б) който е роден неспособен да живее.

До доказване на противното, този, който е роден жив, се смята за жизнеспособен.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 3. Не може да наследява като недостоеп:

- а) който умишлено е убил или се е опитал да убие наследодателя, неговия съпруг или негово дете, както и съучастника в тия престъпления, освен ако деянието е извършено при обстоятелства, които изключват наказуемостта, или ако е амнистирано;
- б) който е набедил наследодателя в престъпление, наказуемо със строг тъмничен затвор или с по-тежко наказание, освен ако набедването се преследва с тъжба на пострадалия и такава не е била подадена;
- в) който е склонил или възпрепятствувал наследодателя чрез насилие или измама да направи, да измени или да отмени завещание или който е унищожил, скрил или подправил негово завещание или съзнателно си е служил с неистинско завещание.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 3, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 4. Недостойният може да наследява, ако наследодателят го е признал изрично за достоен чрез акт с нотариално заверено съдържание или чрез завещание.

Недостойният, в полза на когото наследодателят е направил завещание, като е знаел причината за недостойнството, без изрично да го е признал за достоен, наследява само в границите на завещанието.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 4, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Глава II

Наследство по закон.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с подзаглавието на глава II, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 5. Децата на починалия наследяват по равни части. Като деца на наследодателя се смятат и осиновените от него.

Осиновените и техните низходящи не наследяват родните на осиновителя.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 5, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 6. Когато починалият не е оставил деца или други низходящи, наследяват поравно родителите или оня от тях, който е жив.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 6, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 7. Ако починалият е оставил само възходящи от втора или по-горна степен, наследяват поравно най-близките от тях по степен.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 7, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 8. Когато починалият е оставил само братя и сестри, те наследяват по равни части.

Когато починалият е оставил само братя и сестри заедно с възходящи във втора или по-горна степен, първите получават 2/3 от наследството, а възходящите — 1/3.

В случаите на предходните алинеи еднокървни и еднотробни братя и сестри получават половината от това, което получават родните братя и сестри.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 8, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 9. Съпругът наследява част, равна на частта на всяко дете.

Когато съпругът наследява заедно с възходящи или с братя и сестри или с техни деца, той получава половината от наследството, ако то се е открило преди навършването на 10 години от сключването на брака, а в противен случай получава 2/3 от наследството. А когато съпругът наследява заедно с възходящи и с братя и сестри или с техни деца, той получава 1/3 от наследството в първия случай и половината — във втория.

Ако няма други наследници, съпругът получава цялото наследство.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 9, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 10. Низходящите на наследодателя, които са починали преди него или са недостойни, се заместват в наследяването по закон от своите низходящи без ограничение на степените.

Починалите преди наследодателя или недостойни неговите братя и сестри се заместват само от своите деца или внуци. Наследяването в тези случаи става по коляно.

Заместването се допуска и в полза на лице, което се е отказало от наследството на възходящия, когото замества, или което е недостойно да наследи същия.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 10, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 11. Когато няма лица, които могат да наследяват съгласно предходните членове или когато всички наследници се отказват от наследството или изгубят правото да го приемат, наследството се получава от държавата.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 11, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 12. Наследниците, които са живели заедно с наследодателя и са се грижили за него, получават в наследство обикновената покътнина, а ако се занимават със земеделие и не са съответно възнаградени по друг начин — и земеделския инвентар на наследодателя.

Сънаследници, които приживе на наследодателя са спомогнали да се увеличи наследството, могат, ако те не са били възнаградени по друг начин, да искат при делбата да се пресметне това увеличение в тяхна полза; увеличението може да се даде в имот или в пари.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 12, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Глава III

Наследство по завещание

1 Общи разпоредения.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с подзаглавията на глава III, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 13. Всяко лице, което е навършило 18 години и което не е поставено под пълно запрещение поради слабоумие и е способно да действа разумно, може да се разпоредява със своето имущество за след смъртта си чрез завещание.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 13, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 14. Завещателят може да се разпоредява чрез завещание с цялото си имущество в полза на наследниците си по закона, държавата и обществените организации.

В полза на други лица той може да се разпоредява с не повече от половината от имуществото си.

Завещателните разпоредения във всички случаи не могат да накърнят запазената част (чл. 29).»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 14, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 15. Две или повече лица не могат да завещават с един и същ акт нито в полза едно на друго, нито в полза на трети лица.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 15, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 16. Завещателните разпоредения, които се отнасят до цялото или до дробна част от цялото имущество на завещателя, се наричат общи и придават качеството на наследник на лицето, в полза на което са направени.

Завещателните разпоредения, които се отнасят до определено имущество, са частни и придават качеството на заветник.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 16, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 17. Завещателните разпоредения могат да бъдат направени под условие или тежест.

Общо завещателно разпоредяване, направено под краен срок, се смята за завет на плодopolзуване върху цялото наследство или върху съответния дял; началният срок се смята за неписан.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 17, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 18. Всеки заинтересуван може да иска изпълнение на наложените със завещанието тежести. Неизпълнението на същите не влече след себе си унищожението на завещателното разпоредяване.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 18, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 19. Заветът на една определена вещь е недействителен, ако завещателят не е собственик на тази вещь при откриване на наследството.

Действителен е заветът на определено количество от родово определени вещи, макар в имуществото на завещателя да не е имало такива вещи при откриване на наследството.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 19, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 20. Завещателното разпоредяване не произвежда действие, ако лицето, в полза на което е направено, умре преди завещателя.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 20, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 21. Завещателят може да посочи едно или повече лица, които да придобият наследството или завета в случай че наследникът или заветникът почине преди него или се откаже от наследството или от завета, или е неспособен да наследява.

Но той не може да задължи наследника да запази и да предаде след своята смърт изцяло или отчасти полученото от него наследство на трето лице.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 21, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 22. Наследникът по закон или по завещание има право да получи завета, който му е направен, дори и когато се откаже от наследството.

Разпоредбите на членове 48—54 се прилагат и за заветите.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 22, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«2. Форма на завещанието.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с подзаглавието, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 23. Завещанието може да бъде нотариално или саморъчно.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 23, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 24. Нотариалното завещание се извършва от нотариуса в присъствието на двама свидетели.

Завещателят извършва устно своята воля на нотариуса, който я записва така, както е изъвена, след което прочита завещанието на завещателя в присъствието на свидетелите. Нотариусът отбелязва изпълнението на тия формалности в завещанието, като означава и мястото и датата на съставянето му. След това завещанието се подписва от завещателя, от свидетелите и от нотариуса.

Ако завещателят не може да подпише, той трябва да укаже причината за това и нотариусът отбелязва неговото изъвление преди прочитането на завещанието.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 24, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 25. Саморъчното завещание трябва да бъде изцяло написано ръкописно от самия завещател, да съдържа означение на датата, когато е съставено, и да е подписано от него. Подписът трябва да бъде поставен след завещателните разпоредения.

Завещанието може да бъде предадено за пазене на нотариуса в затворен плик. В този случай нотариусът съставя протокол върху самия плик. Протоколът се подписва от лицето, което е представило завещанието, и от нотариуса и се завежда в специален регистър.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 25, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 26. Саморъчното завещание, предадено за пазене на нотариуса, може да бъде взето обратно, но само лично от завещателя.

За връщане на завещанието се прави бележка в специалния регистър, която се подписва от завещателя, двама свидетели и нотариуса.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 26, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 27. Лицето, в което се намира едно саморъчно завещание, трябва веднага след като узнае за смъртта на завещателя да иска обявяването му от нотариуса.

Всеки заинтересуван може да иска от околийския съдия по мястото, където е открито наследството, да определи срок за представяне на завещанието, за да бъде то обявено от нотариуса.

Нотариусът обявява завещанието, като съставя протокол, в който описва състоянието на завещанието и отбелязва за неговото разпечатване. Протоколът се подписва от лицето, което е представило завещанието от нотариуса. Към протокола се прилага книгата, на която е написано завещанието, приподписана на всяка страница от същите лица.

Когато завещанието е било предадено за пазене у нотариуса (чл. 25, алинея втора), горните разпоредби се изпълняват от този нотариус, у когото се намира завещанието.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 27, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«3. Запазена част и разполагаема част.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с подзаглавието, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 28. Когато наследодателят остави низходящи, родители или съпруг, той не може със завещателни разпоредения или чрез дарение да пакърнява онова, което съставлява тяхна запазена част от наследството.

Частта от наследството във от запазената част е разполагаема част на наследодателя.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 28, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 29. Запазената част на низходящи (включително и осиповените), когато наследодателят не е оставил съпруг, е: при едно дете или низходящи от него — $\frac{1}{2}$, а при две и повече деца или низходящи от тях — $\frac{2}{3}$ от имуществото на наследодателя.

Запазената част на родителите или само на преживелия от тях е $\frac{1}{3}$.

Запазената част на съпруга е $\frac{1}{2}$, когато наследява сам, и $\frac{1}{3}$, когато наследодателят е оставил и родители. Когато наследодателят е оставил низходящи и съпруг, запазената част на съпруга е равна на запазената част на всяко дете. В тия случаи разполагаемата част при едно дете е равна на $\frac{1}{3}$, при две деца е равна на $\frac{1}{4}$, а при три и повече деца е равна на $\frac{1}{6}$ от наследството.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 29, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«4. Възстановяване на запазената част.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с подзаглавието, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 30. Наследник с право на запазена част, който не може да получи пълния размер на тази част поради завещания или дарения, може да иска намалението им до размера, необходим за допълване на неговата запазена част, след като прихване направените в негова полза завети и дарения, с изключение на обичайните дарове.

Когато наследникът, чиято запазена част е намалена, упражнява това право спрямо лица, които не са наследници по закон, необходимо е той да е приел наследството по опис.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 30, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 31. За да се определи разполагаемата част, както и размерът на запазената част на наследника, образува се една маса от всички имоти, които са принадлежали на наследодателя в момента на смъртта му, като се извадят задълженията и увеличението на наследството по чл. 12, алинея втора. След това се прибавят към нея даренията, с изключение на обичайните такива, според тяхното положение по време на подаряването и според стойността им по време на откриването на наследството за недвижимите имоти и по време на подаряване — за движимите.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 31, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 32. Завещателните разпоредения се намаляват съразмерно, без да се прави разлика между наследници и заветници, освен ако завещателят е разпоредил друкое.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 32, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 33. Даренията се намаляват само след като се изчерпят завещателни имущества, и то като се почне от последните дарения и се върви последователно към предшествуващите.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 33, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 34. Когато на едно лице са завещани или подарени няколко имоти, намалението се извършва по избор на това лице. Ако то не направи избор в дадения му от съда срок, постъпва се по реда на членове 32—33.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 34, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 35. Когато наследодателят е завещал плодopolзуване или пожизнена рента, доходът, съответно размерът на който надминава дохода от разполагаемата част, наследниците с право на запазена част, които получават голата собственост, имат изборно право или да изпълнят завещателното разпоредение, или да изоставят пълната собственост върху такава част от наследствения имот, която се равнява на разполагаемата част.

Същото изборно право наследниците имат и когато наследодателят е завещал голя собственост върху имоти, доходът от които надвишава дохода на разполагаемата част.

Решението да се изпълни завещателното разпореждане може да бъде взето само със съгласието на всички засегнати наследници, без този, в чиято полза то е направено.

Същите правила се прилагат и когато плодopolзуването, рентата или голята собственост са учредени с акт за дарение.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 35, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 36. Когато предмет на завещание или дарение е недвижим имот и отделението на част от него, за да се допълни запазената част на наследника, не може да стане удобно в случай че стойността на завещания или подарения имот, пресметната съгласно чл. 31, надвишава с повече от 1/4 разполагаемата част, имотът остава изцяло в наследството, а завещникът или надареният получават стойността на разполагаемата част. Ако не е надвишена 1/4, завещникът или надареният може да задържи целия имот и да възмезди наследника с пари според цената по време на намаляването.

Когато завещникът или надареният е наследник със запазена част, той може да задържи целия имот, само ако стойността му не надвишава разполагаемата част и неговата запазена част, взети заедно.

Завещникът или надареният са длъжни да върнат плодoвете от имотите, които надминават разполагаемата част от деня на смъртта на наследодателя, ако искът за това е предявен в едногодишен срок от същата дата, а в противен случай от датата на исквата молба.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 36, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 37. Отчужденията на завещания или подарени недвижими имоти, както и учредяванията на вещни права върху тях, извършени от завещниците или надарения, срещу които е постановено намаляването, станали преди да е изтекла една година от откриване на наследството или след като е била вписана исквата молба за намаляването, могат да се отменят по иск на наследника, ако той не може да допълни своята запазена част от имуществото на завещника или надарения и ако приобретателят не допълни запазената част в пари.

Същото важи за земеделски и превозни машини от значителна стойност.

Исковите трябва да се предявят, като се почне от последното отчуждение и се върви последователно към предшествуващите.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 37, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«5. Отменяване на завещанието.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с подзаглавието, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 38. Завещанието може да бъде отменено изрично с ново завещание или с потарианен акт, в който завещателят изрично заявява, че отменя изцяло или отчасти предишните си разпореждания.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 38, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 39. Последващото завещание, което не отменя изрично по-раншното, отменя само онези разпоредби в него, които са несъвместими с новите.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 39, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 40. Завещанието, което е отменено с последващо такова, остава отменено даже и когато последващото завещание не произведе действие поради това, че установеният наследник или завещник умре преди завещателя или се окаже недостоеен или се отрече от наследството или от завещание.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 40, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 41. Отчуждението изцяло или отчасти на една завещана вещь отменя завещание относно това, което е отчуждено, дори и когато вещта бъде отново придобита от завещателя или когато отчуждението бъде унищожено по други причини, а не поради порок в съгласието.

Същото важи и когато завещателят преработи или промени завещаната вещь така, че тя изгуби предишната си форма и предназначение.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 41, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«6. Недействителност на завещанието.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с подзаглавието, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 42. Завещателното разпореждане е нищожно:

а) когато е направено в полза на лице, което няма право да получава по завещание;

б) когато при съставянето на завещанието не са спазени разпоредбите на чл. 24, съответно чл. 25, алинея първа, и

в) когато завещателното разпореждане или изразеният в завещанието мотив, поради който единствено е направено разпореждането, са противни на закона, на обществения ред и на добрите нрави; същото важи и когато условието или тежестта са невъзможни.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 42, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 43. Завещателното разпореждане е унищожимо:

а) когато е направено от лице, което по време на съставянето му не е било способно да завещава, и

б) когато е направено поради грешка, насилие или измама. Грешката в мотива е причина за унищожение на завещателното разпореждане, когато мотивът е изразен в самото завещание и единствено поради него е направено разпореждането.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 43, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 44. Искът за унищожение на завещателното разпореждане се погасява с изтичането на три години от деня, в който ищецът е узнал за причината на унищожимостта и във всеки случай с изтичането на десет години от откриването на наследството.

Ако узнаването предшества откриването на наследството, тригодишният срок тече от откриването.

Възражението за унищожимостта не е ограничено със срок.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 44, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«7. Изпълнители по завещанията.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с подзаглавието, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 45. Завещателят може да възложи на едно или повече дееспособни лица да изпълнят завещателните му разпореждания.

По искане на всеки заинтересуван, околийският съдия по мястото, където е открито наследството, може да определи срок за приемането на назначението, след изтичането на който, ако назначението не бъде прието, се счита, че назначеният се е отказал.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 45, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 46. Изпълнителят на завещанието трябва да състави опис на наследственото имущество, след като покани наследниците и завещниците да присъствуват при опис.

Той влиза във владението на наследственото имущество и го управлява, доколкото тия действия са необходими за изпълнение на завещателните разпореждания.

Същият не може да отчуждава имотите на наследството, освен при пужда и с разрешение на околийския съдия, който се произнася след като изслуша наследниците.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 46, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 47. Околийският съдия може да освободи от длъжност изпълнителя на завещанието, ако той проявява небрежност, неспособност или действия, които са несъвместими с нужното доверие.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 47, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Глава IV

Приемане и отказ от наследство.»

Председателстваващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с подзаглавието на глава IV, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 48. Наследството се придобива с приемането му. Приемането произвежда действие от откриването на наследството.»

Председателстваващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 48, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 49. Приемането може да стане с писмено заявление до околийския съдия, в района на който е открито наследството; в този случай приемането се вписва в особена за това книга.

Приемане има и когато наследникът извърши действие, което несъмнено предполага неговото намерение да приеме наследството или когато укрие наследствено имущество. В последния случай наследникът губи правото на наследствен дял от укритото имущество.»

Председателстваващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 49, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 50. Правото да се приеме наследството, открито в страната, се погасява с изтичането на петгодишна давност от откриването му.»

Председателстваващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 50, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 51. По искане на всеки заинтересуван, околийският съдия, след като призове лицето, което има право да наследява, му определя срок, за да заяви приема ли наследството или се отказва от него. Когато има заведено дело срещу наследника, този срок се определя от съда, който разглежда делото.

Ако в дадения му срок наследникът не отговори, той губи правото да приеме наследството.

Изявлението на наследника се вписва в книгата, предвидена в чл. 49, алинея първа.»

Председателстваващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 51, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 52. Отказът от наследството става по реда, указан в чл. 49, алинея първа; той се вписва по същия ред.»

Председателстваващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 52, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 53. Частта на отреклия се или на оня, който е изгубил правото да приеме наследството, уголемява дяловете на останалите наследници.»

Председателстваващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 53, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 54. Приемането и отказът, направени под условие, за срок или за част от наследството, са недействителни.

Приемането и отказът не могат да се оспорят поради погрешка.»

Председателстваващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 54, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 55. Когато след приемането на наследството се открие завещание, което не е било известно, наследникът не е длъжен да удовлетвори заветите по него извън стойността на наследството или ако те накърняват неговата запазена част. В тези случаи наследникът може да иска намаляването и на заветите по други завещания.»

Председателстваващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 55, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 56. Кредиторите на лицето, което се е отказало от наследството, могат да искат унищожението на отказа в своя полза, доколкото не могат да се удовлетворят от имуществата на наследника.

Искът може да се предяви в едногодишен срок от узнаването за отказа, но не по-късно от три години след отказа.»

Председателстваващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 56, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 57. Когато наследникът умре преди да е приел наследството или преди да се е отказал от него, всеки от неговите наследници може да приеме това наследство само ако приеме и наследството на своя наследодател; той може да се откаже от същото наследство, макар да е приел наследството на последния.»

Председателстваващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 57, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 58. До приемането на наследството лицето, което има право да наследява, може да управлява наследствените имущества и да упражнява владелчески искове за запазването им.»

Председателстваващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 58, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 59. Когато лицето, което има право да наследява, е с неизвестно местожителство или макар местожителството му да е известно, но не е поело управлението на наследственото имущество, околийският съдия, служебно или по искане на заинтересуваните, назначава управител на наследството.

Управителят трябва да направи опис на наследственото имущество. Той предявява и отговаря по исковете относно наследствените имущества и задължения. За изпълнение на наследствените задължения, на заветите и за продажба на наследствените имоти той трябва да иска разрешение от околийския съдия.»

Председателстваващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 59, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 60. Наследниците, които са приели наследството, отговарят за задълженията, с които то е обременено, съобразно дяловете, които получават.

Наследникът, който е приел наследството по опис, отговаря само до размера на полученото наследство.»

Председателстваващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 60, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 61. Приемането на наследството по опис трябва да се заяви писмено пред околийския съдия в тримесечен срок откато наследникът е узнал, че наследството е открито. Този срок може да бъде продължен от околийския съдия до три месеца. Приемането се вписва по реда на чл. 49, алинея първа.

Недееспособните, държавата и обществените организации приемат наследството само по опис.»

Председателстваващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 61, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 62. Приемането по опис от един от наследниците ползува останалите, но то не лишава последните от правото да приемат наследството направо или да се откажат от него.»

Председателстваващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 62, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 63. Описът се извършва по реда, предвиден в закона за гражданското съдопроизводство.»

Председателстваващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 63, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 64. Наследникът е длъжен да посочи на околийския съдия всички известни нему наследствени имоти, за да се впишат в описа, иначе губи изгодите, които са свързани с приемане на наследството по опис.»

Председателстваващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 64, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 65. Наследникът, който е приел наследството по опис, управлява наследствените имущества, като е длъжен да полага грижа, каквато полага към собствените си работи. Той не може да отчуждава недвижимите имущества до пет години от приемането, а движимите — до три години, освен с разреше-

ние на околийския съдия; в противен случай отговаря за задълженията на наследодателя неограничено.

Наследникът дължи на кредиторите и заветниците сметка за управлението.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 65, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 66. Когато наследството е прието по опис, всеки кредитор или заветник може да поиска, околийският съдия да определи реда и пачина, по който наследникът ще плаща на кредиторите и заветниците. В случай че това не е направено, наследникът, който е приел наследството по опис, плаща на кредиторите и заветниците по реда, по който те предявяват пред него правата си.

Кредиторите, които предявят правата си след като активът на наследството е изчерпан, имат обратен иск срещу заветниците. Искът трябва да бъде предявен в срок от три години от последното плащане.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 66, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 67. Кредиторите на наследството и заветниците могат в тримесечен срок от приемането му да искат отделяне на имуществото на наследодателя от имуществото на наследника.

Това отделяне се извършва за недвижимите имоти чрез вписване по реда на закона за привилегиите и ипотеките, а за движимостите — чрез молба до околийския съдия, която се вписва по реда на чл. 49, алинея първа.

Кредиторите на наследството и заветниците, които са искали отделянето, се предпочитат пред тях, които не са го поискали. Когато отделянето е поискано от кредиторите и заветниците, предпочитание имат първите.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 67, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 68. Заветът на определена вещь се намалява съответно, когато останалото наследствено имущество не е достатъчно за изплащане на наследствените задължения.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 68, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Глава V

Делба на наследство.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с подзаглавието на глава V, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 69. Наследникът може да поиска винаги делба, макар да има противно разпореждане от наследодателя.

Всеки наследник може да иска своя дял в натура, доколкото това е възможно. Неравенството на дяловете се изравнява с пари. Имотите, които не могат да се поделят удобно, се изнасят на публична продажба.

Наследникът земеделец-стопанин, който живее в или близо до населеното място, където се намират наследствените непокрити недвижими имоти, за да дълголни притежаваната от него земя до размера на средния тип частно трудово-земеделско стопанство, може да изкупи от останалите сънаследници, които не живеят в същото населено място или близо до него или пък не се занимават със земеделие, падналите им се в дял непокрити недвижими имоти.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 69, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 70. Преди да се пристъпи към съставянето на дяловете, всеки сънаследник трябва да привнесе в наследството това, което дължи на наследодателя, а също и това, което дължи на другите сънаследници във връзка със съсобствеността помежду тях. Ако той не извърши привнасянето в натура, сънаследниците, които имат право да го искат, получават в своя дял част от наследствените имущества, равна на дължимото по стойност, а ако е възможно — и по вид.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 70, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 71. Когато в наследството влизат недвижими имоти, внесени в ТКЗС, те се включват в дяловете по площи и качество, без да се разграничават в парцели. За правото на сънаследника да получи срещу така включения в дела му имот

при излизане от ТКЗС земя, равностойна по вид и качество, се прилагат съответните разпоредения на закона за ТКЗС.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 71, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 72. При съставяне на дяловете не се допуска разделянето на нивите на части по-малки от 3 декара, на ливадите на части по-малки от 2 декара и на лозята и овощните градини на части по-малки от 1 декара.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 72, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 73. Всеки сънаследник, съобразно своята наследствена част, дължи обезпечение на сънаследника, който по причина, предшествуваща делбата, е съдебно отстранен от полученото в дял имущество.

Това обезпечение не се дължи, когато то е изключено с особена уговорка в акта за делбата или когато сънаследникът по своя вина е претърпял съдебно отстранение.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 73, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 74. Делбата не може да бъде оспорвана поради погрешка, освен когато при извършването ѝ някой от сънаследниците е увреден с повече от 1/4 от стойността на дела му.

Искът не може да бъде предявен след изтичането на 1 година от извършването на делбата.

Унищожението не се допуска, ако преди постановяване на решението от последната съдебна инстанция делът на увредения бъде допълнен в пари или натура от останалите сънаследници.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 74, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 75. Когато при извършването на делбата бъде пропуснато някое наследствено имущество, то се поделва допълнително.

Когато делбата е извършена без участието на някой от сънаследниците, тя е изцяло нищожна.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 75, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 76. Актовете на разпореждане на сънаследник с отделни наследствени предмети са недействителни, ако тях предмети не се падат в негов дял при делбата.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 76, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 77. Наследодателят може приживе да раздели имотите си между своите наследници, като включи в делбата и запазената част.

Тази делба може да бъде извършена с акт за дарение или със завещание.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 77, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 78. Делбата, в която наследодателят не е включил някой от наследниците с право на запазена част, е недействителна.

Сънаследник, който с делбата е увреден в своята запазена част, може да иска възстановяването ѝ от другите сънаследници. Когато делбата е направена с акт за дарение, тя може да бъде оспорена и по реда на чл. 74.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 78, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 79. Ако в делбата не са включени всички имоти, които наследодателят е притежавал по време на своята смърт, неподелените имоти се делят съгласно закона, доколкото наследодателят не е разпоредил друго.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 79, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 80. При делбата приживе чрез завещание се прилага правилото на чл. 69, алинея трета.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 80, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Глава VI

Дарение.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с подзаглавието на глава VI, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 81. Дарението е договор, чрез който дарителят отстъпва веднага и безвъзвратно дадено нещо за полза на надарения, който го приема.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 81, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 82. За да може да дарява, лицето трябва да е способно да се разпорежда с имотите си.

Когато дарителят е поставен под пълно или ограничено запрещение, може да се иска унищожението на даренията, които той е направил, ако те са направени след подаване на молбата за поставянето му под запрещение, или ако причината за запрещението е съществувала по време на дарението.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 82, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 83. Обещанието за дарение не произвежда никакво действие.

Дарението, доколкото се отнася до бъдещи имоти, е нищожен.

По отношение на даренията се прилагат разпоредбите на чл. 42, буква «в».

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 83 от законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 84. Дарението на движими вещи може да стане с нотариален акт или чрез предаване на вещите, а на недвижните имоти — само с нотариален акт.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 84, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 85. Дарението може да бъде отменено:

а) поради непризнателност — случаите на чл. 3, букви «а» и «б», когато надареният отказва да даде на дарителя издръжка, от която той се нуждае, и

б) поради раждане на деца или на други низходящи на дарителя, ако той не е имал или не е знаел, че има такива във време на дарението.

Тия разпоредби не се отнасят за обичайните и възнаградителни дарове.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 85, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 86. Искът за отменяване на дарението може да се предави най-късно:

а) в случаите на непризнателност — в едногодишен срок откато на дарителя са станали известни обстоятелствата, които съставляват непризнателността, и

б) при раждане на низходящи — в тригодишен срок от раждането на последния низходящ или от узнаването за съществуването на низходящия, включително и на извънбрачните.

Искът може да бъде предявен до изтичането на тия срокове и от наследниците на дарителя, ако той е починал преди това. Тоя иск не може да се предави след смъртта на низходящите в случаите по буква «б».

Предварителният отказ да се предави искът за отменяване на даренията е недействителен.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 86, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 87. Отменението на дарението по чл. 85 не засяга правата, които трети лица са придобили върху подаренията

имоти преди вписване на исквата молба, но надареният дължи на дарителя обезщетение в размер на онова, с което се е обогатил.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 87, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 88. Когато дарението в полза на низходящите, които наследяват заедно с други низходящи, е направено с изрична уговорка от дарителя да се върне подареният имот в наследство, имотът се връща в положението, в което се намира при смъртта на наследодателя.

Връщането на имота се прави по избор на надарения или в натура или чрез внасяне на стойността му.

Когато имотът е отчужден или обременен с тежести, надареният трябва да внесе стойността му без всякакви тежести. Заедно с имота се връщат и доходите от него, събрани след откриване на наследството.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 88, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Преходни разпоредби

Чл. 89. По наследства, открити след 16 октомври 1944 г. до влизането на този закон в сила, наследственият дял на низходящите и на съпругата се определя съгласно разпоредбите на този закон.

Извършените по такива наследства съдебни делби, по които разделителният протокол е влязъл в законна сила, както и доброволните делби остават в сила. Но заинтересуваните наследници могат да искат изравняване на наследствените дялове в пари.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с подзаглавието и чл. 89, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 90. Завещанията, направени до влизането на този закон в сила във формите, предвидени в досега действащия закон за наследството, запазват силата си.

Разпореденията на чл. 14 се прилагат и относно завещанията, направени преди влизането на този закон в сила, ако наследството е открито след това.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 90, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 91. Давностният срок по чл. 50, считан от деня на влизането на този закон в сила, се прилага и за наследствата, открити преди тази дата.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 91, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 92. Срокът по чл. 56 започва да тече от влизането на този закон в сила за наследства, открити по-рано.»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 92, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Павел Цолов (к): (Чете)

«Чл. 93. Настоящият закон влиза в сила в срок от три месеца от публикуването му в «Държавен вестник».»

Председателстващ д-р Георги Атанасов: Ония другари народни представители, които са съгласни с чл. 93, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Дневният ред за днешното заседание е изчерпан. Председателството предлага, следващото заседание да стане утре, вторник, 10 ч. сутринта, при следния дневен ред:

Първо четене на законопроектите:

1. За разрешаване на допълнителен бюджетен кредит по бюджета на Народната република България за 1948 г. в размер на 24.997.622.526 лв.

2. За бюджета на Народната република България за 1949 г.

Ония другари народни представители, които са съгласни с този дневен ред, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Закривам заседанието.

(Закрито в 19 ч. 40 м.)

Подпредседател: Д-Р ГЕОРГИ АТАНАСОВ

Секретари: { ПЪРВА ДИМИТРОВА
ТОДОР ТИХОЛОВ

Началник на стенографите: ТОДОР АНГЕЛИЕВ